

35 SENTI

ROMAAN

XII. AASTAKÄIK
TALLINN, 1933.A.

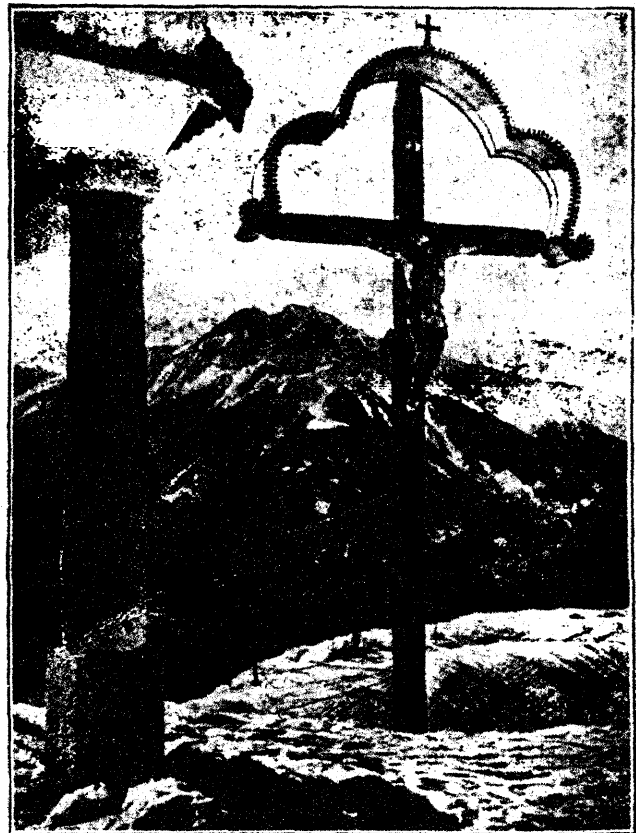
6
MÄH
BER
6

No

L
I
H
A
V
Õ
T
T
E

7

N
U
M
B
E
R

Kõikide pattude lunastaja.

KIRJASTUS-O/Ü.
"ADENIG"

ROMAAN Nr. 7

SISU:

- P. Grünfeldt: Tervitus.
 Arnold Liiv: Sädemest leeki õhuta-
 tagem.
 Viibiv kevad.
 Inglise romaan: Martin Diabo.
 Jonas Dahl: Kuidas vanaisa vangistati.
 Ella Moran: Armastus tänapäeval.
 P. Grünfeldt: Suurel reedel.
 A. Rudolph: Valge ingel.
 M. P. Scott: Igavene Eva.
 Ervin Uiho: Kutse kevadesse.
 Kurt Böhme: Kahekümneühe hai-
 guse farm.
 Klaus Kladse: Vahejaam.
 Aja Berg: Meeletu mees.
 Tõtt ja nalja.

Romaan'i

tellimishinnad 1933 aast:

Kodumaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-t)	Kr. 6.—
9 " (18 ")	" 4.50
6 " (12 ")	" 3.25
3 " (6 ")	" 1.75
2 " (4 ")	" 1.25
1 " (2 ")	" —.70

Üksiknumber " —.35

Välismaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-t)	Kr. 8.—
6 " (12 ")	" 4.25
3 " (6 ")	" 2.25

„ROMAAN'i“ tallus

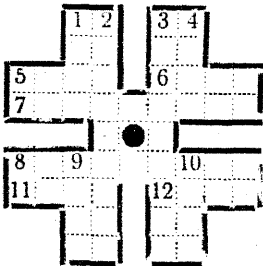
Tallinn, Vene tän. 13,
 telefon 437-18.

Hindmõistatus

Nr. 7 (265).

Ristsõnademõistatus.

Saadnud: **Alfred Kask.**

- Põikread:
- Rida veoabinõusid.
  - Muinas Eesti kangeline.
  - Inimene, kes püüab omale kuulsust võita.
  - Endine mõisateenija.
  - Inglise aadlimees.
  - Saar Vahemeres.

Sõnade seletused.

- Püstread:
- Kest, kate.
  - Mida korraldavad selsid.
  - Hobusejuht.
  - Tekib põlemisest.
  - On kirikus.
  - On see, kes hingab; mitte surnud.

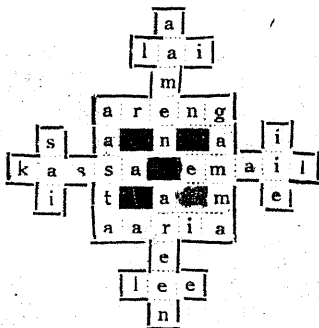
Õigete lahendajate vahel loositakse välja 2 auhinda:

- auhind — „Eesti Vabariigi loomispäevilt 1917—1925“.
- „ — J. Linnakoski „Laul tulipunasest lillest“.

Lahendused tulevad saata ehk tuua „Romaani“ talitusele Vene tän. 13, Tallinn, märgusõna all „Hindmõistatus“ kuni 26. aprillini 1933. a. Loosimine on 28. aprillil 1933. a. kell 4 p. l. talituse ruumes, Vene t. 13. Lahendus avaldakse „Romaan“ nr. 9 (267).

„Romaani“ tallus.

Hindmõistatuse lahendus Nr. 5 (263).

Loosimisel langesid auhinnad järgmistele „Romaani“ lugejatele:

- auhind — Herbert Haljaspõllu „Võorsõnade leksikon“ — **A. Mändvere**, Tallinn, Imanta tän. 32-a—2.
- auhind — P. Grünfeldti luuletuskogu „Minu Kodu“ — **Johann Reinik**, Uuluis.

„Romaani“ tallus.

Rottmaan

Nr. 7 (265)

Aprill 1933

XII. aastakäik.

Tervitus.

P. Grünfeldt.

Ma olen sündinud haldjasoost
ja haldjarahva perest ;
ma olen saadud tuulehoost
ja vanemate verest,
mis pärit haldjaperest —
ma olen sündind haldjasoost !

Ma olen kasvand metsamail
kesk kanarpikku lillat,
kus männaokstel nõtkuvail
mul tehti kiigesillad
kesk kanarpikku lillat —
ma olen kasvand metsamail.

Ma olen laulnud laaneteil
ja mängind pehmes rohus,
kui taevast hiilgas päikseleil
nii kingul kui ka lohus,
ja pikutanud rohus —
ma olen laulnud laaneteil.

Ja nagu minu vanemad
ja kogu haldjasugu
on töödel olnud tõhusad,
nii minugagi lugu :
Ma olen haldjasugu,
nii nagu minu vanemad.

Me igal ajal teeme tööd
ja rõõmustame sellest ;
meil meelehea on päeval, ööl
siin igast õest, veljest,
kes rõõmu tunneb sellest,
et igal ajal teeme tööd.

Kes sündinud on haldjasoost
ja haldjarahva perest ;
kes õppinud on haldjalooost,
et ühised me verest
ja tulnud kõik sest perest —
see õige haldjas haldjasoost !

Ma tervitan siin kõiki neid,
kes sündind haldjaperest ;
ma tervitan siin kõiki teid,
kes saadud haldjaverest
ja sündinud haldjaperest —
ma tervitan siin kõiki teid !

Sädemest leeki õhutagem.

(Noortele kevadepühadeks.) **Arnold Liiv.**

„Me künname uuesti söötide pinda,
me külvame lootust ka vanade rinda.
Sest tõuskem nüüd, noored ! Meid ootab
ju maa ja küsib, mil tuleme juba. Kõik
tuled, mis on, pangem põlema, et säraks
sest kodune tuba!“ Gustav Suits.

Nii laulis rea aastate eest meie teist-
kordse vaimlise ärkamise päevil selleaegne
tuliühinguline noor Gustav Suits . . .

Aastad on veerenud. Lugupeetud kirjaniku
1904—05 a. unistused on lihastunud. Kodu
on vabaks saanud, möödunud tund, mil pee-
rud kahel otsal lausa löid lökkele . . .
Kuid kas särab tänapäev sellest valgusest
hubaselt meie omapärasuse kultuurelu tuba?
Kas külvavad meie noored lootust ka va-
nade rinda ? Kas meid ei oota meie töös

tänapäev kodumaa pinevamalt kui kunagi varemalt? On hetki, mil sarnaste küsimuste read kõikjal kiskjate kullidena lendledes hinge piiravad. On tunne, nagu lasuks sügise õuduse ja niiskuse ja omakasu kopitanud hallituse eod ikka sügavamale ja sügavamale noorte ja vanade hinge. Keerleme nõiarings, ning udu üha tiheneb. Oma riikluse kodu hingeliste varanduste sihttuled tuhmuvad! Oleme väsimas enneaegselt — meie noored, kelle töid ootab pinevalt isadest verehigil lunastatud maa . . . Eluvõitluste lahingu alul visatakse sõjariistad nurka ja põgenetakse vabatahtlises igavikku, või lüüakse kõigele käega ning uinutakse tarretus-unne — või suunitakse maine askeldus kire miiliahju . . .

Nii edasi ei saa! Käes alles ju kevadetund — vaimu vabadusetund. Esiisade higi, veri ja pisarad kohustavad! Keset sügavat kriisitondi valitsust löögem endale vastu rinda ja tunnistagem: „Kapital, maised hüved — teie võim on küll suur, kuid hinges pesitsevaid jumaluse sädemeid — kunstide ilusaid aardeid teie leegiks ohutada ei suuda! Teie võite olla teeks, aga mitte eesmärgiks! . . . Meie kodumaa tänapäeva kodanik, äsja vabanenud revolutsioonidest riiklises elus, siplev veel vaimu ja usuelu uuendusvormides, vajab sügavaid hingelisi üleelamusi, mis annaksid vaimlist jõudu, töö tahet elu jaatades, raskusi võites läbi murda enda ja ühise tuleviku heaks..“

Masinaajajärgu suurim kuritegu — patt vaimu vastu — on just see, et inimesel puudub aeg endasse süvenenult jälgida

möödunud elu, oleviku käiku ja üles seada tulevaid tähiseid tuleviku tööks. Ujutakse igasuguses vees alla-vett. Vainline tuimus ja hingeline laiskus ei lase vastu vett ujuda uute sihtide otsimisel. „See ju raske, ning milleks seda, kui kergemalt teiste õlul läbi saab.“ Nii sõnab üks hulk tänapäeva noortest. Väga õige on Anna Haava luuletus, mis mul tihti meeles mölgub: „Kes kõnib kõrgeil valgusteedel, peas päikse kiirtest pärg sel on . . . Kuid unes ma nägin, see olla vahest valus, kui oleks tal kibuvitsast see kroon . . .“

Tuleb otsida teid, kuigi see hingelisi pingutusi nõuab, et väljuda tänapäeva elu eituse ja töö mõiste umbtänavailt. Kunst igal alal, eriti sõnas, laval, pildis ja muusikas — suudab leida ühist keelt vanade ja noorte hingedes, loob tulevaid hingenaudinguid, millistest ammutab elurõõm, töötahe, usk parimasse tulevikku uut jõudu ning värskust . . .

Kuid midagi ise luua — oma hinge kandle värinaid jagada kodumaa poegade ja tütardega — see õhutab sädemeist võimsaid leeke . . . Noored, teie töid igal alal, teie puhta hinge õilsaid kavu ja umistusi ootavad need, kelle elu on möödunud võitluste tähe all, kelle pähe mure kodumaa tuleviku pärast hõbeniite puistanud . . . Käes on ju looduse ja vaimu vabaduse kevad!

— „Las tööle nüüd kiirustab iga mees ja tegude põllule ruttab!“

(G. Suits.)

Kevadalul, 1933.

Viibiv kevad.

Õhk on hall. Pakane ei taha pageda. Talvine meeoleolu püsib meil veel südames, märtsi lõpu lähenedes. Ehkki täna . . .

Täna seisab Assuani valgete mosheede ja savikarva fellahhideelamute kohal ülem-egiptuse keskpäevapäike juba kõrgemal kui meil juunikuu lõpul. Määratu valgus voolab ei ial pilvestatud taevast, puulehed hakkavad kuivama, õhk on palav nagu lõuna-itaalias juulikuul.

Täna tunneb isegi Kairo meie kesksuve soojust; võõrasteaeg jõuab lõpule, ilm muutub juba liig soojaks.

Täna seisavad Palermos, pärast tormi ja vihma, toolid jälle väljas kohvikute ees, ja

kui puhub shiroko, siis toob see juba kaasa mõnusat sooja.

Täna katab maakera põhjanaba maagilik hämarus; ilm ei muutu heledamaks ega pimedamaks, õhk ja jää sulavad tühte, jää paugub pakase võimu all.

Täna jakuutidekülas Verhojanskis tuntakse umbes 30-kraadilist külma juba kevadelaadiliselt, sest veel kaks kuud tagasi oli seal ilm 20 kraadi külmem; päev otsa tuntakse juba päikese headust.

Täna Roomas, Lissabonis, Ateenas kirutakse märtsikuu tujukust, sest et ilm seal hommikuti peagu talvekuu ja lõunaajal peagu suvekuu näoline.

Täna Moskvast ja Leningradis köetakse hilistalvel veel ahjusid, niipalju kui seal veel leidub küttematerjali ja terveid ahjusid. Aga see on normaalne, alles hiljem hakkab lumi sulama.

Meie aga?

Kui oleksime tõesti maakeraelanikud, kellega me kauges tulevikus vististi saame, meie ei küsiks hilineva kevade suhtes mitte: mispärast? Meie tunneksime kogu planeedi muutumatule, oma vastoludes tasandavale kliimale kaasa, ühes arvatud hilissuvi Buenos Airesis ja vihmane-külm sügis praegu Tulemaal.

Aga meie ei ole veel maakeraelanikud; me oleme teatud kitsapiirilise maastiku elanikud, väikese maalapi vangid, mida silmaga võime näha. Meie mõtted selleski

valdkonnas on kirikutornimõtted. Ilmastik, mis maksab mõne ruutpenikoorma kohta, näib meile saatuseks, mida laiendame kogu maakerale. Kui kevad Eestis hilineb, siis arvatakse, et maakeral kõik pole korraa. Kardetakse uue jääaja lähenemist (mis sga vajaks aastatuhandeid).

Kui me enda sellest kitsusest pisut vabastame, siis unistame ehk tuleviku tehnika võitudest, maade kütmisest aatomijõuga, kunstlikust kliimast . . .

Seni aga käib planeetide kell edasi; mitte tuhandiksekunditki ei hiline ega tule varem ettearvutatud päikeseseis, mis kuulutab kevade saabumist. Ja kaks nädalat pärast saabunud soojust oleme unustanud kõik, mis ilmastiku kohta siin oleme esitanud süüdistusi.

Martin Diabo.

Romaan Inglise keelest

7

Ta pörkas ühe valvuriga vastamisi.

„Pea! Kes olete?“ möirgas see.

Sondesi rusikad andsid talle vastuse. Sõdur karjatas vihas ja valus. Martini teie hoop tegi ta tummaks. Kuid häire oli antud.

Martin ei kaotanud aega. Ainsa sammuga oli ta värava juures. See oli kinni. Muidugi. Ja võtmed . . . võtmed oli ta üles kongiukse ette unustanud. Selle eest oleks ta ennast otse lüüa tahtnud.

Aetud äärmusse, otsustas ta oma elu kõigi abinõudega kaitsta. Ta pööras . . .

„Käed üles!“ käratas pimedusest äkki terav hääl.

Keegi sõdur seisis äkki Martini ees, tugev revolver laskevalmilt käes.

Vastase silmist märkas Sondes, et mees nalja ei tundnud, ja pikkamisi, vastumeelselt tõstis ta käed.

Lähemal hetkel oli Martinilt võetud relvad ja ta seotud. Teised valvurid ruttasid kohale ja põrnitsesid teda vihaselt.

Nüüd, mil vastane nende võimuses, leidsid sõdurid oma hingelise tasakaalu uuesti ja käitusid Martiniga võitja heatahtlise kaastundega.

Seda soodsat meeleolu otsustas Martin nii palju kui võimalik oma kasuks tarvitada.

Kui üks valvureid ütles:

„Täna ei kaitsnud teid pühakud, sen-

nor,“ vastas ta fatalistliku resignatsiooniga.

„Selline on sõdaõnn!“

Nende sõnadega pani ta nendes helisema keele; seikluselust oli neile sugulane ja nad silmitsesid teda lahkkesti: Neil oli heameel, et nende vang, kel surm silmaga nähtav, caballeero seisakut ei kaotanud.

Nüüd ilmus vaht, kelle Martin mõni minut varem vallutanud. Ta hõõrus oma valutavaid käsi ja heitis Martinile vihase pilgu. Tema oli ka see, kes Martinile nõudis kättemaksu. Selle vastu aga protesteeris see sõdur, kelle Martin viimati maha löönud ja kes uskus, et temal vangi kohta suurem õigus on.

Järgmisel nõupidamisel ei pannud vangi enam keegi tähele. Huvi tema isiku vastu oli sel hetkel surnud, kui mehed üheskoos olid otsustanud teda surmata ja vang sellega näis leppivat.

Nad aimasid küll, et mees oli katset teinud ühe vahialuse vabastamiseks, kuna aga sellekohast teadet ei olnud, siis oletasid nad, et põgenemine oli nurjunud, mõnesuguse juhuse läbi luhtunud.

„Aga kuidas saate lahti minu laibast, senhorid?“ küsis Martin, kes teadis, et ta elu vaid niidi otsas rippus. „Minu laipa nähes võiks teie komandant järele uurida, kuidas ma teid võisin vallutada, ja siis

võiks selguda, et ma teile kallale kippusin, kui teie magasite!"

See oli neile kõigile selge, et kui nad tahtsid karistusest pääseda, siis nad oma isikliku kättemaksu rahuldamise pidid kõrvale jätma.

"Oivaline!" kiitis üks neist. "Ometi, senhor, kas olete mõelnud, et teie elava keha kõrvaldamine sama raske saab olema?"

"Üsna õige!" Martin võitles oma elu eest. "Aga olude sunnil võiks teile kasulik olla, senhorid, kui ma siit lahkun ja enesest märkigi maha ei jäta."

Mehed jäid kuulatama. Nende silmad välkusid. Nad olid taibanud, mis Martin nende sõnadega tahtis väljendada: ta pakkus neile altkäemaksu.

"Ta räägib kui õige caballeero," sosistas seersant, kes juba uskus, et tal mõned sarravad kuldtükid peos on.

"Tema lubamisega ei saa me enestele osta surnud ahvigi!" pomises keegi skeptik.

"Olen meeleldi valmis ristikuju juures vanduma," ütles Martin uuesti.

Nad silmitsesid teda imetledes.

"Nõnda räägib aus inimene," hüüdis seersant ruttu.

"Aga kuidas tahate meile raha kätte muretseda?"

"See pole raske," vastas Martin, oma kergendust mitte reetes. "Kui teist üks või kaks härrat mind nüüd saadavad St. Piuse öömajja, siis . . ."

Ta peatus äkki.

Vaht leidis äkki, et tal võtmed puudusid. See võis Martinile tähendada hukku.

Suuril silmil vahitsid sõdurid kord valvurile, kord Martinile. Nende näod muutusid äkki, järsk arusaamine libises sealt üle ja kiskus nad viltu.

"Sa võisid võtmed rabelemisel kaotada," ütles seersant jälle.

Nad võtsid lambi ja kadusid pimedasse võtmeid otsima.

Väsinult nõjatud Martin müürile. Kõik ta lootus kadus. Kõik oli mööda. Minuti pärast teadsid nad, mis otstarve oli olnud ta sissemurdmisel, ja siis oli ta — kadunud.

Teda valdas tuim ükskõiksus; ta imestas seda ise, ometi ei leidnud ta ainustki vandesõna Feltonile, kelle alatus ta sellisesse olukorda oli saatnud.

Martin mõtles Jenniferile. Kas ta teda tõesti enam ei saanud näha? Ärras tunne pani ta südame valutama . . .

Sõdurid tulid tagasi.

"Ta on vabastanud Buckinghami, see koer!" kajas Martinile vastu.

"Me peame andma häire, nagu oleksime alles nüüd põgenemise avastanud," ütles seersant rahuliku häälega. "Siis võime ta müüri kõrval maha lasta."

Martinile näis olevat tulnud viimane hetk. Ta mõtted lendasid Jenniferi juurde . . . kuna lapsepalve meeletus talle . . . Sõdurid asusid ritta . . . kõlas komando . . .

Äkki hüüdis terav, lõikav hää:

"Käed üles!"

Relvad kukkusid üllatatutel käest.

Paul Glen, kummagis käes revolver, seisis nende ees.

Sõdureid halvas ehm nii, et nad sõnalusumata kuulasid Pauli käsku ja näod müüri poole pöörasid, kuna Paul Martini ruttu vabastas ja talle relva pihku surus.

Mõne minutiga seoti valvurid kõvasti kinni. Paul rebis nende riietest tükid ja toppis ka nende suud täis.

Nüüd jooksid sõbrad õue teisele poole külge, kus neile Martini kell rohekat valgust näitas ja ronisid ruttu kõit mööda üles kõrtsi katusele. Joostes jõudsid nad hobuste juurde ja alles kui Sanzale neil juba selja taga oli, küsis Martin:

"Mis on Buckinghamiga?"

Tema tormas, nagu oleksid tal tondid kannul, minust mööda, hüüdis mulle, et põgenemine avastatud ja teie tapetud, kargas hobuse turjale ja oli varsti kadunud õhe ja uttu, jutustas Paul. "Martin, ütlege mulle, mis alatu isik see on, kes enese laseb vabastada ja siis oma päästjast enam ei hooli?"

Martin mõtles Jenniferile ja püüdis Feltonit vabandada:

"Ta on pika vangipõlve läbi üsna alla langenud ja ei oska enam mõistlikult teutseda."

"See pole kellegi vabandus," vaidles Glen ägedasti. "Isegi kõige sandem helevus ei tohi mõistlikku meest saata nii kaugemale, et ta oma päästja jätab üksipäi sellisesse röövlikoopasse! See mees oli mulle kohe vastik ja ma ei uskunud ta sõnu, kuna mulle näis võimatuna, et üks Martin Sondes enese laseb nii lihtsalt tappa, mis pärast ma otsustasin asjas isiklikult veenduda."

"See oli teist tubli, Paul! Buckingham oli pisut peatu ja kartis uuesti vangi langeda," kaitses Martin oma suurimat vaenlast.

"Peatuks nimetate seda argpükski, Martin?" katkestas Paul pead raputades. "Ja mis tähendab siis ülesvinnatud nõör, teie ainus pääsetee?"

Martin nägi, et tast oli aru saadud, ja ütles kergesti:

„Ärge sellele enam mõelge, Paul. Mina ei taha Buckinghami ta õe ees ja ka teiste ees häbistada ja ütlen sellepärast, et ta ees minema saatsin,“ püüdis Martin juttu pöörda. „Teie jõudsite parajasti veel õigel ajal kohale, Paul! . . .“

„Kui ma nõõri katusel nägin, siis teadsin kohe ka, mis mõte sel nurjatul oli olnud. Pikalt mõtlemata laskusin ma alla õue ja mulle selgus kohe kardetav seisukord, milles viibisite.“

Martin noogutas.

„Nõnda tegutseb mees!“ ütles ta sellise kibedusega, et Paul kohe pöördus.

„Näib nii, nagu teaksite midagi lähemat sellest — sellest Buckinghamist?“

„Kuulsin temast juba varem,“ vastas Martin tagasihoidlikult.

„Nii — siis küll tuntud kaabakas?“

„Jätame selle!“

Paul vilistas läbi hammaste.

„Sellest aitab!“ Nüüd tundis Glen asja.

„Ja Jenniferil ei ole oma poolvenna iseloomust aimugi?“

„Ei.“

„Aga teie --- teie tundsite teda?“

„Enam-vähem.“

„Ja ei informeerinud õde?“

„Kas teeksite teie seda?“

Tähelepanelikult silmitses Paul rääkijat selle vaikke vastuküsimuse puhul, siis hakkasid ta silmad ilusasti sädelema.

„Teil on õigus! Seda ei või sellisele naisele kui Jennifer teha. Martin — teie hea mees — andke mulle oma käsi, ma pean seda pigistama. Milline imetaoline mees te ometi olete!“

Ta võttis Martini parema käe ja pigistas seda. Nad vaatasid üksteisele hetke aega töötades silma. Neist olid sel tunnil saanud sõbrad.

„Kas Buckingham teab, kus me asukoht seisab?“ küsis Paul natukese aja pärast.

„Teab, juhatasin talle selle täpselt kätte.“

Martin noogutas tuhmil silmil — aimates, mis teda nüüd ootas.

„Siis on ta juba ammu Jenniferi juures, ja ma ootan põnevusega, millist valet on ta õele ette jutustanud.“

„Minult ei saa Jennifer tõtt kuulda,“ tunnistas Martin kindlasti.

Pauli näol liikus rahulolematust.

„Kuidas tahate, Martin; teil on minu sõna, mina ei reeda vähematki sellest, enne kui seda teate ise, kuigi ta mulle oma ülalpeoga ei tee just meehead.“

„Täna teid, Paul! Tean, et võin selles olla kindel,“ vastas Martin sooja pilguga...

Koiduajal jõudsid nad laagriplatsile ja nägid üllatusega, et parajasti telke kokku korjati. Laagri keskel seisis Jennifer oma vabastatud venna kõrval ja jagas eesliija-jaile käske.

Paul ei tahtnud oma silmi uskuda. Mis siin sündis? Kas oli võimalik, et Jennifer põgeneda kavatses, teadmata mis Martinist saanud ja millise saatuse osaliseks oli saanud ta venna päästja.“

Bevis kõneles Jenniferiga ja näis teda juhtida tahtvat teistele mõtetele, kuis Jennifer ei pööranud oma blond peakestki tema poole. Tal näis olevat kindel nõu enese taha jätta kõiki neid, kes talle viimastel hirmsatel päevadel olid saanud tõsisteks rõpradeks ja ainult tema pärast kõik need raskused olid oma peale võtnud.

Kuid Paul pidi Jenniferi poolt nägema veel raskemaltmõistetavaid asju.

Südamliku rõõmuga teretas Bevis tulijaid. Jennifer pöördus neid sõnu kuuldes äkki ja vaatas Martinile ähvardavalt vastu.

Ruttu sosistas Felton oma poolõele midagi kõrva. Jenniferi kahvatu nägu punastas vihas ja väljendamatust vastikus. Ta vahtis Martinile hirmunud silmil näkku ja taganes tema eest nagu pidalitõbise eest, kui Martin lähemale astus.

Martin katsus temaga rääkida, kuid neiu silmist tabas teda nii põlgav pilk, et Martinii suu lukku jäi. Siis tõstis Jennifer käe oma ratsapiitsaga ja see vuhises plaksudes Martini põsele.

Martin võpatas.

Liikumata, mahalöödud silmil seisis suur mees neiu ees.

Kohkudes hüppas Paul vahele — liig hilja.

Jennifer heitis põlgliku, hävitava pilgu Martini krimpsunud näole ja läks siis pikkamisi eemale. Kuratlik võidurõõm silmis, astus Felton ta kõrvale, pani oma käevarre õe piha ümber ja saatis ta minema.

Kapten Sondes seisis püstipäi. Ta ninasõõrmed vabisesid ja käed olid rusikasse tõmbunud. Nagu leek loitis punane jutt ta põsel, aga ta ei liikunud. Siis vajusid ta laiad õlad ja andsid ta suurele kogule väsisud ilme. Midagi liigutatav-loobuvat paisis ta olekust.

Asi oli nii läinud, kuidas ta aimanud: Felton oli teda laimanud ja Jennifer oli karistanud meest, kes ta oli vanglast vabastanud.

L a h k u m i n e.

Martin, kes valvas, et ta pakid hobueeslitele laotaks, noogutas tõsiselt.

„Mina taipan ta käitumist väga hästi.“

„Mina ei taipa üldse enam midagi!“ urises Paul ärritatult. „Katsusin talle kõik rahulikult ära seletada, aga tema turtus kui tiiger ja nimetas teid meie sajandi suurimaks suliks, kellega ta ei taha enam midagi tegemist teha.“

„Selles on süüdi Buckingham.“ tähendas Bevis. „Ma ei tea, mis ta Jenniferile jutustas, aga igatahes on Jennifer seitsaadiik täiesti teiseks muutunud.“

„Mis ta jutustas?“ pilkas Paul ja vihasooned tursusid ta laubal. „Mingisuguse loo, mis on vale algusest lõpuni. See koer ei kohku millegi eest tagasi! Aga mina tahan teile ütelda. . .“

„Paul!“ kostis Martin terav hääl vahele.

„Pärgel!“ hüüdis Glen oma sõnade üle ise vihastades. „Kahtlemata on ta Jenniferile midagi üsna koledat jutustanud.“

„Seda eeldasin ma juba ammu,“ kinnitas Martin.

„Ja teie lepите sellega?“ küsis Bevis imestades.

„Kuhu poole Jennifer läheb?“ küsis Martin raskesti, küsimust mitte kuulda tahtes.

„Nad tahavad minna Rio d'Oro kaldale ja sealt kaanoedega San Anjosse. See oli ettepanek Buckinghami poolt, kes kihutab suurimale kiirusele. Mindki tahtis ta võtta oma laevale, aga ma seletasin talle, et seniks siia jään, kuni teilt ja Paulilt teateid saan,“ seletas Bevis pahaselt.

„Tal on õigus,“ kaitses Martin oma vaenlast. „Nad vajavad suurimat kiirust, sest et neil sõdurid varsti jälil on ja Cipvanogi meile ehk varsti järele jõuab. San Anjos võivad kohe laevale minna, mis nad Euroopasse viib.“

„Ainus eksitav on, et Jennifer teist enam midagi ei taha teada, Martin,“ jätkas Bevis.

„Jenniferi peas ei ole vististi kõik enam korras,“ hüüdis Paul. „Aga ta peab alla vanduma, sest mul pole vähematki lusti ürgmetsas hukkuda sellepärast, et Jenniferil kavatsus on teed jätkata Martinata.“

„Mina ei saa Jenniferi käitumisest enam üldse aru,“ pomises Bevis pahaselt. „Mis põhjustas ta äkilise muutuse? Siiatulekuks ja ta venna päästmiseks oli ta temale küllalt head teinud, Martin, ja nüüd, tagasi minnes, leiab ta teie vastu oma antipaatiat.“

„Mina ei või teile rohkem reeta, Bevis,

kui seda, et selle kõik juba ette aimasin,“ ütles Martin lühidalt ja vastumeelselt.

„Kas tahate seega otsustada, et see mees teie vaenlane on?“ ajas Bevis kaptenit kitsikusse.

„Jah. Meil oli temaga tihti vaidlusi,“ vastas Martin lühidalt.

„Ja ometi päätsite ta vanglast, Martin?“ Bevisel targad silmad rippusid läbitungivalt rääkijal. „See on siis tema tänu...“

„Ei, ei, mitte tänu! Nad mind nüüd enam ei vaja. Buckingham teeb hästi, et minuta koju läheb. Sellest tekiks vaid tuska ja pahandust.“

„See oleks aga vaid tema süü, sest et me üksteist seni hästi oleme mõistnud. . .“

„Olgu sellest nüüd küllalt,“ katkestas Martin ta kõne. „On ju mõistetav, et Jennifer usub oma venda ja teda ta vaenlaste eest kaitseb.“

„Hea küll. Mina jään teie juurde, Martin!“ määras Paul.

Sondesi kulumud tõmbusid.

„Ei. Teie ja Bevis peate jääma Jenniferi juurde. Tema on ju nõrk naine, kes vajab abi, tarkust, kogemusi ja kangust.“

„Et näha, mis ta kõik teeb ja mis see kaaba —“

Jälle katkestas Martin Pauli jutu.

„Seda enam vajab ta teid ja Bevist.“

Bevis oli nende juttu kuulanud, segamata seda; ainult ta silmad viibisid Martinil. Nüüd sondeeris ta pikkamisi, aimavalt:

„Kas teate midagi täpsemat Buckinghamist, Martin? Kas võin ma teda usaldada?“

Martin vaatis kõheldes oma ette, ta oli sattunud ummikusse. Ta ei tohtinud Jenniferi poolvenda reeta, pidi aga igal juhul täitma oma kohust ja teisi tema eest hoiatama.

„Teie peate teda valvama ja mitte silmast laskma,“ andis ta pausi järele vastuseks.

Bevis mõistis, kuid nõudis selgust.

„On see kõik, millele võite juhtida meie tähelepanu, Martin?“

„Rohkem ei või ma öelda.“

Bevis vaikis. Sama mõte, mis oli tulnud Liliasele, jooksis ta peast läbi. Ta aimas, et Buckingham oli kaabakas, keda Martin järgis. Seda aimates tegi ta suured silmad.

„Mõistan, Martin,“ ütles ta tasakesi. „Ja ometi tahate lasta lahkuda Jenniferi, avamata ta silmad.“

„Kas ta minu sõnu usuks?“

Sellest sai Bevis aru.

„Ei. Teil on õigus. Pagana olukord!“ kinnitas Bevis elavalt ja ulatas kaptenile käe. „Ja ma tänan teid kõige eest. Teie olete . . .“

„Juhtige ta tähelepanu sellele, et Cipriano ja Gonzala neid jälgivad,“ katkestas Martin ruttu ta sõnad. „See teeb ta ettevaatlikuks. Mina teen kõik võimaliku, et neid verekoeri teist eemal hoida, aga iga tahes võib jälgimise nimetamine sellele pesulapile heategevvalt mõjuda ja talle meelde tuletada, et ta on mees . . .“

„Mõtlen sellele, Martin,“ ütles Bevis, keda selle mehe meeletus vapustas.

Sõnatult surus Martin oma uute sõprade käsi ja hakkas siis aitama pampusid hobueeslitele laadida.

Kui ta selle töö lõpetas, oli reisiseltskond juba ürgmetsa tihnikusse kadunud.

Jennifer oli läinud. Temata näis maailm Martinile tühjana ja üksikuna.

21.

Ralf Feltoni iseloom selgub.

Kolme päeva pärast jõudis Buckinghami poolt juhitud seltskond Rio d'Oro linnakesse.

Jennifer oli tusases, rahulolematuse meeleolus.

Rännaku esimesil päevil oli Felton osavasti õhutanud ta viha, mis temas oli kõrgele lõõmanud nagu vägev leek ja Martini vastu pöördunud, keda Felton talle kirjeldas kui julmimat ja viletsamat kaabakat Jumala maailmas.

Meeletu vihast Martini näitlemiskunsti vastu, tema hinge kahesugususe vastu, oli ta selle mehe, ootamata temalt vähimatki sõna enese kaitseks, reastanud kõige julmimate roimarite hulka. Ta uskus venna sõna nagu evangeeliumi ja hävitas meeletus häviihas ja ennastpiinava ägedusega oma südamest kapteni pildi, mis reisil sinna sügavasti oli jäänud peatuma, muutes seda inetuks moondiseks.

Nüüd teadis ta, miks Martin oma suurima vaenlase oli vanglast päästnud. Sõbra näokatte all oli ta lähenenud Ralfile ja ta vabastanud, et teda seda kindlamini saada oma tasumist ihkavatesse kättesse ja siis tappa.

Nüüd arvas ta ka võtme olevat leidnud Martini käitumisele: tema ebatasasele meeleolule viimasel ajal, tema kangekaelsusele, tema jämedale, käskivale toonile — kõik need muutused nüüd Jenniferile kivideks, mis ta tema vastu üles tõstis.

Kõige oma kõneosavusega, mis veel veenavam oli kui ta kirjad vanglast, oli Felton talle maalinud hirmsa pildi oma piinajast ja oli kaastundliku õe osanud nii täiesti oma õnge võtta.

Kuidas Paul ja Bevis ka püüdsid Jenniferi jälle õigele teele juhatada, neil ei õnnestunud kangekaelset neiut, kes venda täielikult usaldas, mõistusele saata.

Agas kui Jennifer esimese päevamarsi lõpul õhtul puhkusele läks, tundis ta oma hinges tasakesi ärkavat kahtlust oma käitumise tõelikkuses. Hää, mis kõvem oli ta vihast ja põlgusest, paenutas ta trotsi ja süüdistas teda autus, alatus käitumises venna päästja vastu. Kas tahtis ta kohut mõista inimesele, küsimata ja kuulmata selle sõnu? Kuid vintske kangekaelsusega lukustas ta oma südame neile argumentidele, pigistas oma kõrvad kinni, et ei midagi enam kuulda, ja tülitsetes ning vaidles enesega ja oma väsiva tahtejõuga.

Need mõtted peletasid ta une, ja kui ta järgneval hommikul ärkas, oli ta väsinud ja kurb. Kartlikult, rõhutult ja rahulolematult hoidis ta teistest eemale ja võttis äraootava, tähelepaneva seisukoha.

Ka õrnale õele nagu Jennifer ei võinud Feltoni muutlik meeleoluavaldus silmapaari vahele jääda. Venna ebamehelik käitumine lükkas ta peene tunde eemale ja kasvava võõrastusega jälgis ta tema kord suuresuulist, kord jälle tagasihoidlikku ülalpidu. See järsk vahetus laskis tal aimata venna kerget iseloomu, ja ikka veel Feltoni kaitsta püüdes seletas ta seda vaheldust närvide vapustusega. Kuid mõne aja pärast ei aidanud enam seega nõia sõna.

Niipea kui Ralf arvas oma alandliku meelitusena võitnud olevat õe poolehoidu, muutus ta äkiliseks, tuiskavaks, hoolimatuks ja hakkas tarvitama komandotooni, mis Jenniferile häbipuna palgele ajas.

Juba esimesel päeval oli Feltonil olnud Pauliga kokkupõrge ja ta ei lakanud nüüd enam kunagi Pauli laimast, takistas, kus võis, nende jutuajamist ja püüdis igapidi hävitada ja vapustada usaldust, mida Jennifer selle noore mehe vastu tundis.

Pauli juuresolekul püüdis ta alati olla lahke ja hea, kuid intrigeeris kohe, niipea kui Paul selja pööras. Jennifer eemaldas kerge tusa, mida ta selliste alatute omaduste vastu tundis.

Ometi — alatine tilk õnnestab kivigi. . .

Kui Jennifer kord nägi, kui toorelt ja südametult Ralf kannatlikkude loomadega käitus, kuidas ta neile jalgadega hoopes ja-

gas ja neid piitsaga hirmsasti peksis, nii et vaesed loomad püsti tõusid ja peruks ähvardasid minna, siis noomis ta teda mõne kurja sõnaga. Silmapilk muutus Felton jälle vaikseks ja alandlikuks. Ta lõi silmad maha ja õigustas ennast nutusel toonil sellega, et ta närvid pikas vanglapõlves väga kannatanud ja ta neid enam ei jõudvat valitseda.

Jennifer, kohe jälle kaasatundev, kaasitudlik öde, rahustas teda ja asi unus.

Tagasitulles pikkamisi oma unistustest tõelisusse, ei võinud neiulegi nägematuks jääda, et Felton oma vihahoogudes jäi vaid tagasihoidlikumaka ja oma viha siis alles välja puistas, kui arvas, et öde teda ei näe. Siis peksis ta halastamatult hobueesleid, piinas ja haavas neid oma kannustega.

Seekord Jennifer teda ei laitud, kuid tal tuli enesega hirmus minut võidelda. Temasse oli ärganud mõte, mis ennast enam ei lasknud eemaldada, aindus, et Martini avameelsel viisil ja Feltoni salatigedal jämedusel võisid olla üsna isesugused põhjused. Ikka jälle võrdles Jennifer oma venda Martiniga, kuid ei julenud selle tulemusi enesele teatavaks teha. Ta ruttas sellest mõttest eemale, aimas, et seisis kuristiku ees, kuhu ei võinud sisse vaadata.

Ka eesliajajate vastu oli Ralf täis õrritavat toorust. Vähimagi vastupanu puhul lõi ta neid piitsaga, ja kui Jennifer seda enam ei jõudnud kannatada ja temale vihahelst etteheiteid tegi, kaitses Ralf ennast pahaselt, seekord ta noomitusele vastu hakates.

„Neid koeri peab piitsaga karistama,“ seletas ta. „Nad pole teisisi harjunud. Ja kui seda ei tehtaks — nad lõpetaksid töötamise ja kipuksid meile salakavalalt kallale.“

Jennifer tuletas enesele meelde, kui väga teisisi Martin eesliajajatega oli käitunud. Jial polnud kukkunud ainustki toorest sõna ja ometi kuulasid kõik pimedast peast ta käsku . . .

Ralf oli hirmus ja vali hirmsuse ja valjuse pärast. Seda nüüd Jennifer enesele kauem ei salanud, aga tal polnud oma poolvenna peale enam mõju. Kui tema noomitused enam tulemusi ei saavutanud ja need toorused Ralfi tegid kangekaelseks, tige-daks inimeseks, astus Paul, kes seda seni kõik vaikselt pealt vaadanud, vahele. Ta kiskus märatseja käest piitsa ja ähvardas sellega teda ennast lüüa, kui Felton ennast kohe jälle ei näita korraliku inimesena.

Ja Ralf, vastase kangust tundes, kuulas sõnalausemata ta sõna. Hoolimatu ja bru-

taalne alamate ja nõrgemate vastu, oli ta vilets argpüks kõva kätt tundes . . . Seljataga aga . . .

Teisel ööl vuhises äkki üks oda magavast Paulist juusteravalt mööda, ja kui ka Felton kõige metsikumalt reetvaid eesliajajaid kirus, Paulteadis ometi, kes selle talle oli visanud. Ja Jennifergi, kes oma venda alles neil päevil oli õieti tundma õppinud, arvas Ralfi poolt selle alatu teo täitsa võimalikuks.

Jõudnud Rio d'Oro linnakesse, näitas Felton jälle oma tõsist nägu, kui indiaanlastega hakkas kaanoede ehk paatide asjus kauplema. Kõigi abinõudega püüdis ta öde oma nõusse saada, et see indiaanlastele paatide eest raha ei maksaks.

„Siin ei maksta midagi,“ ütles ta, „vaid siin ainult võetakse kõik, mida vajatakse.“

Kuid Jennifer heitis kõik oma energia kaalule. Tema maksvat paatide eest nõutud hinna või jätvat nad üldse ostmata, seletas ta energiliselt.

Toetatud Liliases, kes oli Feltoni poole lõõnud, katsus Ralf öde veenutada, kuid Jennifer ei annud juuksekarvavõrdki järele.

„Ralf tunneb maad ja teab kõige paremini, kuidas siin tuleb käituda. Või — ehk usute, et teie kapten ei oleks sedasama teinud?“ küsis Liliias pilkavalt.

„See on ainult tõenduseks, kui vähe te teda tunnete,“ hüüdis Jennifer kirglikult; ennast jälle valitsedes jätkas ta: „Millised selle maa kombes ongi, minul on viisiks asju osta ja mitte varastada! Mina maksan paatide eest nõutud hinna!“

Silmanähtavalt õega nõustudes, kauples Ralf indiaanlastega ja nimetas õele hinna, mis nii kõrge oli, et see Jenniferis äratas kahtluse. Kuid ta oli venna peos, sest et keegi teine indiaani keelt ei osanud.

Veel kord katsusid Liliias ja Ralf Jenniferilt nõusolekut saada, kuid Jennifer raputas ainult energiliselt pead. Tema otsus oli kindel.

„Ega teie enne oma kangekaelsusest ei loobu, kui meie kõikide kõrid on läbi lõigatud,“ hüüdis Liliias pahaselt. „Selle eest peame oma armast kaptenit tänama. Kui te ka ei ole omandanud ta hoolimatust, siis olete ometi oma pea ta koolis eeskujulikuks kasvatanud!“

„Jah — tõega ja aususega ei suuda teatud inimesed iial õieti sõbruneda,“ vastas Jennifer.

„Noh, teie peate seda ju teadma, mis te oma poolvennast peate arvama . . .“

(Järgneb.)

Kuidas vanaisa vangistati.

Norra kirjanik **Jonas Dahl.**

Rohkem kui pool aastat oli kell tummana rippunud tornis. Ühegi käsi ei olnud püha- ja äripäevadel võit kirikuuksesse pistnud ja kellanööri puudutanud. Lõdvalt rippus see väikeselt, pagooditaoliselt tornilt Vaerö madalal, punasel kirikul tolmusesse peakäiku alla.

Nii võis küll tekitada imestust, et ainus kell tol jõuluhommikul aastal 1814 nii heledasti helises ja nii ägedasti siia ja sinna õõtsus, et peaaegu uperkuuti oleks löönud.

* * *

Mu vanaisa nimi oli seesama, mis kannan mina, ja et ta oli õpetaja nagu olen mina, ainult elutses ta kõrgel üle polaarringi, Lofoteni välimisel saaril Vaeröl ja Röstil mis mõlemad kaugel Jäämeres, viis miili üksteisest eemal.

Ajakombe kohaselt oli ta, kui lõpetas ülikooli, isiklikult palunud audientsi kroonprints Fredriki juure. Ta mõlemad õed ja nende mehed, kaks mereväeohvitseri, olid teda saatnud. Kuna kogu perekond tegi sügavamaid kummardusi, oli ta palunud vürstilt kohta ja see oli ta esiteks Vaerösse saatnud, siis pidavat ta tasuta peagi saama hea koha Seelandil.

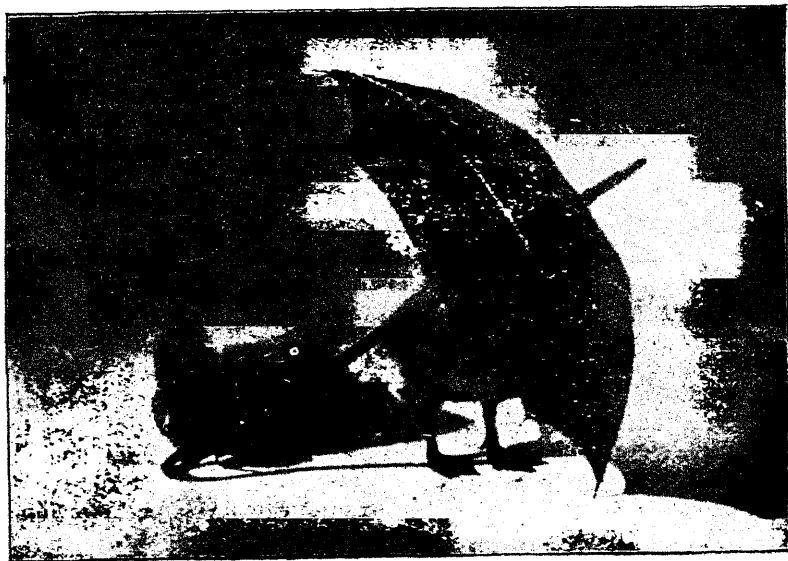
Nii tuli ta aastal 1805 sinna üles väikesesse, turbaga kaetud, kollasesse pastoraadi, mille külge ta keskel pidi kõrvalehituse liita laskma, ainult toeks, et torm maja ümber ei paiskaks. Ta ei aimanud, missugune see ümbrus oli, see ümbrus oma suurepärase metsikuse, üksilduse ja pimedusega, kuid ka oma igavese suvipäikesega, selle nüüd nii kuulsaks saanud uhkuse ja toredusega. Sest nüüd oleme kõik Lofoteni käinud ja võime tunnistada, et kogu Norral ega kogu Euroopal ei ole ilusamat ja uhkemat panoramaat, isegi kui keskööpäike oma maagilist sära temale ei heidaks.

Kuid mõeldagu, missugune maalt väljasaatmise kiht enne auru ja telegraafi aega! Ainult kaupmehed, kes suvel tursakaladega Bergenisse purjetasid, niinimetatud „Stjerne“, tõid kirju ja teateid välisilmast; sügise-st kuni järgmise suveni oldi täielikult isoleeritud.

Nii tuli, et kui mu vanaisa kandideeris lõunapoolsemale kohale, ta palvekiri ikka pool aastat hiljaks jäi ja koht juba teisele oli antud.

Praost, härra Colban, lohutas teda nii viisi: „Peame oludega leppima, kallis vend, igaüks oma kohal, sest need ei korraldu meie järele. Soovin teile rahulolevat meelt ja kodust õnne; ka ei või ma mainimata jätta, et nii õpetajal kui teistelgi ametnikel Norra lõunapoolsetes osades halvem elu on kui meil. Meil puudub küll palju ja me kannatame mõndagi, kuid oleme väliselt lugupeetud ja meie majades valitseb rahu, ja mida, kallis vend, võite soovida paremat tänapäeva võitlustes?“

Jonas Kirsebom Dahl oli vaga, aga maailma sobiv mees, kes varsti kohanes oludega. Selleks leidis ta varsti kaaslase Anna Raanesi, ühe Põhja kaupmehe tütre isikus, kes sai ta abikaasaks, ja see tõi kaasavaraks otsatu huumori tagavara, mis oli roh-

Idüll.

Pildistanud C. Lohmann, Blankenese Voigtländer-Heliariga.

kem väärt kui raha. Viimasest ei olnud temalgi puudus, kuna ta isa, vana Johann Heinrich Dahl oli väga rikas kaupmees Stavangeris.

Ka sunniti pastor tahtmata ärielusse, kuna kogudus talle peaaegu ainuüksi kaladega tasus. Varsti kalastas ta isegi mitme abilisega. Ta ehitas purjekaid ja aerupaate ja maju, mis olid teistest palju kenamad ja millest veel tänapäev mõned püsivad. Ta muretses endale mitu jahtlaeva, ajas suurt kalaääri ja viis ise oma kaelalaevastiku kevademessiks Bergenisse. Seal ostis ta siis kõiksugu kraami, kõige pealt aga ja kõige viimasena rukist ja jahu tagasi-veoks, enesele ja kogudusele. Sest ihulik leib oli neil aastail, kui valitsesid blokaad ja sõda, sama kallid ja haruldane kui vaimutoit. Ja see Põhja kogudus seal kaugel üleval võis rõõmustada, et tal oli niisugune preesterlik juht nagu mu vanaisa.

Nii siis, kell vaikis tornis; ta vaikis kuust kuusse; kõik vaimulikud talitused olid lõppenud.

See oli kevadel 1814. Terve kaubajahide laevastik libises punaste purjedega läänefjordist mööda lõunapoole. Trinitatise pühapäeval, õhtuajal, kuna päike veel seisis kõrgel taevas ja põhjatuul töötas head reisi Bergenisse, käskis ka Vaerö õpetaja purjed oma laevadel üles tõmmata. Ta ise seisis esimesel ja uhkemal jahil, Ballstaatjahil, ja keerutas abikaasale kübarat.

See istus üleval Teisthammeril, mis on lähim väljavaatepunkt Rova- ja Koerasaarte, paatide ankruplatsile. Nüüd tõusis ta oma väikese Mareniga käsivarrel ja viipas ja viipas, kuni õpetaja kogu väikeseks punktikeseks kokku oli tõmbunud, mis kogunes pisaratega ta silmis.

Nagu lennul läks reis üle mere. Kaljude tipud ja Lofoteni fantastilised kontuurid haihtusid unistavas kauguses ja kadusid üldse. Vaerö viimane nurk kadus horitsondi taha; samuti Rõsti kõrged keeglid. Landegode lebas kirdes nagu kauge muinaslooline loss täis torne ja sakke ja eelpool kerkis Stött Roda ja viipas tuttavalt, armsalt purjeteel.

Pastor jalutas oma kavassil edasi ja tagasi; suitsetas tubakat ja filosofoeris paljugi üle, enam ja meelsamini inglaste üle.

Sest ta ei teadnud veel midagi sellest, et Norra 14. jaanuaril Kiili rahus Rootsile oli antud, teadis veel vähem Eidsvoldsi kokkuastumisest ja maa iseseisvaks kuulutamisest 17. mail. Kuid inglaste blokaadiga

olid messilesõitjad juba aastateviisi niivõrd harjunud, et kannatasid seda peagi vajaliku pahena, just nagu vastutuult, voolu ja varjatud kaljurahnusid.

Kitsal laevateel olid nad veel kindlad, kuid mere lahtistes osades, kust nad üle pidid purjetama, luuras inglane ja tegi puhastustööd messijahtide seas nagu valas-kala heeringate seas.

Mida kaugemale ulgumerele nad purjetasid, seda tihedamini kasutati iga väikest peatust sõidul kaupmeeste külastamiseks. Nagu väikesed kuningad troonisid need sõidutee ääres asuva ilu sugupõlve päriskruntidel ja võtsid kuninglikult külastajaid vastu; Koldeveinid Donnaes'il, Brodtkorbid Tjöt-tal ja Sverdrupid Leköl.

Vaerö pastoril oli palju küsida ja veel rohkem kuulda. Ja mida kaugemale jõuti merel, väljas Foldenfjordi ees, seda parehini võidi inglaste järele vahtida, eriti üle mustadviki ja Stadhaveti.

Kuid õnn soodustas neid. Õhtul enne jaanipäeva heitsid nad Bergeni reidil ankrust välja ja jaanipäeval rändas Põhjamaa pastor oma auväärse sõbra, kaupmehe ja Hollandi kindralkonsuli Henrik Jansen Fasmeri kõrval välja Christinenhofi, kus majaproua Modesta, sünd. Faermann, majahärraga koos võistles, et oma lugupeetud külalisele mugavusi luua, ja teda palus seal seni viibida, kuni äri teda Bergenis kinni hoiab.

Bergen oli tol ajal linn, kus piiskop Johann Nordahl Brun kantslist pidas oma isamaa-armastusest hõõguvaid kõnesid, stiftiameti esimehe Christini ja Jonas Reinsi linn ja just neil päevil olid Eidvoldsimed tagasi tulnud. Rein ja Rolfsen juba veidi varem, Motzfeld just eile, nii et õhus oli rahvuslik meeleolu. Vanaisa võis kergesti süüdatud saada; oli ta ometi terve aasta jõu tagavaraks kuhjanud, millest nüüd võis võtta. Ta ei puhanud kauemini neil kesk-suvepäevadel Bergenis, kui keskööpäike ta kodumaal. Hiilgepunktiks oli õhtu, mille ta tohtis veeta väga lugupeetud klubis „Quodlibet“, millest kõik seltskonnatoed, peale Christini, osa võtsid. Kuid ta teadis, et vana Johann Heinrich südamest igatses oma ainsa poja järele; ta purjetas sellepärast ühel oma jahil allapoole ja heitis uhkelt ja rõõmsalt väljas isamaja ees, Dahle- Almendingi juures, ankrusse ja sai isa ja tädi käsivartest süleletud.

Nüüd oli paar nädalat elavaim külaliste vastuvõtmine lähimate kaubamajade, Kjellandide, Cordtsenide, Rosenkildide ja Dah-

lide, vahel. Rosenkild ise oli küll ühes Christini ja volinikkudega Inglismaal.

Siis peeti väga tõsine koosolek selle üle, missugune hea koht nüüd varsti vabastub ja kas palvekirja ei tuleks ette kirjutada ja Stavangeris deponeerida, et ta õigeks ajaks pärale jõuaks. Peale selle muretses hoolitsev isasüda kõiksugu võimalikkude ja võimatute esemete eest, mis poeg ja ta perekond üleval üksinduses võiks vajada, muuseas kaks korvitat kiviiristu.

Järgmine lõunatuul kandis ta siis jälle põhjapoole, kuna vanaisa ja ta õde toetusid merimeestemaja väravale ja veel kaua merele viipasid. Vahepeal oli Fasmeri kaubamaja kalad teistelt jahtidelt välja laadinud ja selle vastu rukkii ja teiste asjadega täis laadinud ning juba 18. juulil oli pastori laevastik Saksa sillal ootamas väljasõitu, see ise läks viimast korda Christinenhofi, et jumalagajatuks proua Modesta Fasmeri kätt suudelda, süleles südamlikult oma isalikku sõpra, kindralkonsuli, ja pööras oma kõrge laevanina kõrge põhja poole.

Nad edenesid pöörase kiirusega, sest nende taga kihutas lõunatuul vihmavalinutega.

Juba järgmisel öhtul lähenesid nad Stadhabetile. Kuid mis sündis? Tuul rauges, kui teda vajati enam; udu laskus ööks paksult ja tumedalt merele ja kui hommikul selgus, nägid nad suurt, Inglise fregatti umbes veerandi miili kauguses. Sealt saadeti lootsikud meeskonnaga välja, kes esiteks Ballstaatjahile tulid ja siis purjetasid kõik fregati taga Inglismaa poole.

Kuid need vähesed tunnid olid küllalt kibedad olnud. Nad olid pealt näinud, kuidas nende jahtide mastid maha võeti, kuidas luugid avati ja kuidas rukkis, kallis rukkis merde visati, olid näinud, kuidas kastid vanaisa kallihinnaliste kingitustega ühes mõlema suure kiviiristade korviga merde vajusid, ja olid halemeelselt merest tõusvaid mulle vaadelnud.

Vanaisa ja enamik meestest viidi fregati pardale, mille nimi oli „Unikon“. Vell, esimene, mis tegi pastor, oli, et heitis end oma täielisse ornaati ja komandandiga rääkida nõudis. Ta sai loa ja esitles sellele nüüd mitmest keelest kokkulapitud kõnes soojalt oma koguduse asja seal üleval põhjas, kelle isa ja hooldaja ta olevat nii ihuliselt kui hingeliselt. Ei aidanud aga palved ega ägedad shestid.

„Otsuse annab kõrgem instants,“ oli komandandi kare vastus, „ja nimelt ainult Inglismaal.“

Lõunatuul tuli ägedalt tagasi, oli ühtlane ja tugev, ja umbes neliteistkümmend päeva paiskas ta neid Põhjamerele ringi.

Pastoril oli mõnigi raske tund Inglise sõjalaeval ja ta saatis mõnegi palve taeva poole naise, lapse ja koguduse eest.

Lõpuks libisesid nad Bithfjordi sisse ja heitsid 31. juulil Bithis, Edinburgi sadamasse, ankrusse. Pastorile tuldi siin, peale läbirääkimisi kõrgemate sõjaväeliste autoriteetidega, suurema viisakuse ja sõbralikkusega vastu, jah, ta viidi isegi augustikuus admiralilaevale „Lakmele“, kus teda koheldi suurema lahkusega, kuid see kõik ei suutnud ta südamerahutust ta perekonna ja koguduse pärast kergendada. Asi viibis ja viibis, kuni ta vangist on vabastatud ja et brigg „Briseis“ on saanud käsu teda viia Bergenisse vaherahu lipu all. Meeskond pidi muidugi nii hästi, kui suutis, end ise aitama, et jõuda koju.

Viimane, kibe vaade, mis tal oli Bithis, oli pilk ta armsa Ballstaatjahi kajutmajale. See oli, nagu teisedki jahid, hiljuti sõjasaagina maha müüdnud ja uus ärimeelne omanik oli laeva kajutmaja maha võtnud ja kail müügipoena üles seadnud.

Briseis'il koheldi pastorit täieliku lugupidamisega ja ta soove täideti suurima tähelepanuga. Lõpuks rööviti talt ometi ta riided ja väärtasjad. Kuid vanaisa vaikus sellest, kuna ta tundis hirmu, et vargad ta vara pärast mastipuu otsa tõmmatakse.

Hilja oktoobris tuli ta jälle Bergenisse, kui kogn sügisturulaevastik juba põhjapoole oli sõitnud.

„Kuid,“ nii kirjutas ta ise Vaerö kiriku-raamatusse, „ma tänan oma Jumalat, et pääsin õnnelikult eluga, kuigi mind esimesel fregatil, Unikonil, uskumata halvasti oli koheldud.“

Jälle süleles ta oma õilsaid sõpru Fasmerit Doesderit ja võis nüüd oma südant õnnelikult mõõdnud vastumeelsuste üle välja puistata. Fasmeril oli kõige rohkem arusaamist ta viha jaoks. Teda ennast olid inglased juba küllalt rüvetanud, palju rohkem, kui ühtegi teist eraisikut maal. Nad olid talt mõnegi laeva kallihinnalise laadungiga varastanud; kolmemastilise „Johann Juliuse“ Gibraltari juures, briggi „Alvöeni“ Inglismaal ja brigge „Kaheksa venda-õde“ sealsamas. Jah, tema ja vanaisa võisid ühiselt oma viha välja müristada.

Ja siis veel uudised, mis ta kuulis kodumaa üle!

Kuid jälle kiskus ta end Christinenho-

fist lahti ja ruttas vana Johann Dahli juure Stavangeris, et muretseda laevu ja kaupu. Kuna ta uuesti Bergenis kahe uue, täislaaditud jahiga sõiduvõimeline lebas, olid kuningriigid Norra ja Rootsi ühe kuninga all ühinenud. Detsember oli alanud oma vahelduvate ilmade ja lühidate päevadega.

* * *

Vahepeal istus õpetajaproua väikese Mareriga kollases, turbaga kaetud pastoraadis kõrgete Põhjamaa kaljude all, kaugel, kaugel üleval Jäämeres.

Suvekuud möödusid rõõmus ja lõbus. Päeval ja öösel sama toredus. Lofoten ja mandri kaljusakid hõõgusid keskööpäikeses, see oli üksainus, miilidelai muinasloomaastik, mis ulatus nii kaugele ümberringi, kui aimata suudeti. Linnud pesitsesid; valaskalad väherdasid meres ja lumejooned tõmbusid kaljudel ikka kõrgemale ja kõrgemale.

Pastoriproua jooksis võtmekimbuga täis rõõmu ja elu sisse ja välja. Kuud kadusid. Mis oli juhtunud Ballstaatajahiga?

Inimesed hakkasid endamisi imestama; varsti küsiti valjult. Sulased Ole, Arend ja Lorenz hiilisid öösel välja ja ronisid kaljudel nii kõrgele kui võisid, et vahtida mere poole. Ühel ööl oli Arend isegi üle mere Mostadi ja Sjørffjeldi sõitnud, kuid näha ei olnud midagi.

Pastoriproua aimas seda kõik. Ta oli nagu kõikteadev ja kõikolev iga küsimuse ja iga vahtimise, jah, iga kogodusliikme tumma ja kartliku mõtte juures.

Ta ise ei öelnud midagi; ta muutus vaiksemaks ja vaiksemaks ja rändas, kui tuli sügis, ise kaljudesse üles või üle põldude Teisthammerisse, kus võis tundideviisi kokkupandud kätel istuda ja üle mere vahtida.

Siin ja seal kerkis jahuhind; inimesed tulid küsima ja läksid kurvalt jälle koju.

Nüüd saadeti viiemeheline uurimissalk Malstromist mööda Reinesse, kus oli õpetajaproual sugulasi, ja seal saadi teada, et Vaerö pastor juulikuu lõpul Bergenist välja oli sõitnud.

Nii siis kadunud kõik! Aga kõik jahid? Kuidas võis see olla? Ehk paistis selle taga inglane? Algas hirmus võitlus teadmise ja mitteteadmise, elu ja tagasituleku võimaluse ja võimatuse vahel. Oli kurvem, kui iialgi varem, madalat, suletut kirikut vaadata. Neli veel mitte korda seatud hauda olid süvest saadik seitsmeteistkümmene peale

kasvanud. Ometi oli ta seitsmeteistkümmes haige, kuigi see oli asjata, pastoraati saanud, et sakrament vastu võtta. Siis tuli talvetorm jäiselt Põhja Jäämerest alla. Ta tuli kuristikust nagu kahurikuul ja purustas kolmeistmelise lootsiku, mis kaugel kuival maal lebas kahes tuuleankrus, nii et see saajaks killuks murdus.

Lumi mattis kõik, mäed ja orud, oma surnulinikusse. Jäämerest liuglesid jääpannad Lofoteni teravate saarte vahelistest avustest läbi allapoole ja heitsid pikas joones risti üle Westfjordi. Jäämere sünged lained aga veeresid kohisedes üle ranna. Malstrom kees valjumini kui muidu. Lõunapäike jäi horitsondi alla ja pimedus, üksindus, surmahirm võtsid süngelt iga elava hinge seal kaugel üksikul saarel oma võimusesse.

Ümarik, väike, lõbus pastoriproua oli läinud kõhnaks, kahvatuks ja vaikseks, ja teda ei võidud enam äragi tunda. Näljahäda kasvas ja kasvas. Vaeste majades ei olnud jahu enam leida. Kuivatati tursakala marja ja jahvatati need käsiveskis jahuks ning kohvi jagas vanaema perenaistele kümne ja kahekümne osa võrra.

Mehed tõendasid, et suurim viletsus olivat tubaka puudumine, ja lõpuks lõikas iga mees saapasäärest priimu.

Tuli detsember ja sulased istusid nüüd aerukambris ja askeldasid püügiriistade kallal tuleva kalapüügi jaoks.

Igapäev tuli vaikne õpetajaproua, tütar käsivarrel, Teisthammerisse ja vaatas pealt, kuid esiteks ja viimaseks lasi ta silmadel merepoole uita. Umbes neliteistkümmend päeva enne jõulut jäi ta tulemata, väike Maren oli õe saanud. Vaene, väike olevus! Temast tunti rohkem leina kui rõõmu, sest tal ei olnud ju isa. Küll valmistati ja küpsetati veidi jõuludeks, kuid seda tehti süngemalt ja vaiksemalt kui matusteks, majal puudus isa ja kogudusel samuti. Vihmasena ja süngena algas jõulupäev. Selle päeva hommikul läks õpetajaproua jälle Teisthammerisse ja vahtis merele, Kaks võõrast laeva läksid parajasti Hundholmenis ankrusse; ta nägi hetkel nende ehitusest, värvist ja purjedest, et need olid Stavangerijahid, kuid lootus ei tohtinud veel ärgata, mitte varem, kui Dahl oma kõuehäälele üle Rovasreti hüüdis: „Anna, Anna“ ja kübaraga viipas.

Kuid sel jõuluõhtul valitses rõõm kollaseks värvitud, turbaga kaetud Vaerö pastoraadis. Ja jõuluhommikul oli tulnud elu

ja rõõm väikesesse, pöörasesse kella Vaerö kirikutornis. Kas tohiti imeks panna, et ta peaaegu uperkuuti tahtis lüüa? Kirikuuk- sel aga seisis koguduse eesotsas koguduse nõukogu ja ütles vanaisale tuhatkordselt

tere tulemast, kuna õpetajaproua õnneli- kuna ta kõrval sammus, kandes väikest Christinet vanas, rohelistes siidibrokaadist ristimiskleidis ristimisele.

Armas väike, ta ei olnud jäänud isata!

Armastus tänapäeval.

Rootsi kirjanik **Ebba Maran.**

Kuulus näitlejanna istus väsinult oma garderoobis toalettlaua ees. Esietendus oli mööda. Ja Margarete Karolil oli tunne, nagu oleks ta olnud marionett, mis lamab väsinult ja vaikselt maas, sest nõör, mille küljes ta seni tantsis, oli läbi lõigatud.

Ja nüüd pidi ta veel minema sinna kole- dale banketile. Ohates määris ta paksu mahapesemisingi oma näole. Pool tundi hiljem ilmus ta värskena, noorena, saledana, säravana nagu väike eksootiline jumalus banketile.

Tommy Wilkins oli teda juba tihti laval imetlenud, kuid ial ei olnud ta teda seni veel kohanud seltskonnas; Tommy oli suur, noor inimene, terve, sportlikult koolitatud, jõukas, ühe ameerika ajalehekontserni rei- sikirjasaatja. Margarete õrnus liigutas teda nõnda, et ta tema meelsamini oleks ära viinud ja kuhugi ära peitnud nende ründavate inimeste eest, kes õrna neiut pärast esietendust veel rumalate kõnelus- tega piinasid. Ta armus nõnda, et ei jule- nud Margaretet kõnetadagi, kuid ta viibis võimalikult palju ta läheduses.

Jutt keerles moodsa armastuse ja abielu ümber, ja Margaretelki küsiti tema arva- mist,

„Armastus tänapäeval?“ ütles ta. „Mi- dagi hirmsat! Need mehed, kelle juures see tunne on, ainuski neist ei tahaks naise pärast tund aega varem tõusta, isegi kui ta sellega päästaks naise elu. Varem, jah, siis värbisid mehed romantiliselt, võitlesid turniiridel, et näidata armsamale oma jul- gust, laulsid trubaduuridena tema akna all. Aga nüüd, tänapäeval! Kui mees ütleb: Kas tahaksite minu juures juua tass teed? siis imestab ta ju iseennast, kui gratsiöö- silt ja ettevaatlikult ta on värbinud. Sõ- naga: tänapäeva armastus, abielu ja me- hed paistavad mulle väga banaalsetena!“

Järgmisel hommikul oli Margarete oma toas ja selle jutu ammu unustanud. Enne

teatrisse sõitmist teatas talle toatüdruk te- lefonikõnet. See härra ei leppivat keeldu- misega.

„Ühendage ta siia!“ ütles Margarete alistudes.

„Hallo, proua Karol ise?“ küsis kosutav mehehäääl.

„Jah,“ vastas Margarete, „palun lühidalt; pean minema teatrisse.“

„Tean,“ vastas häääl lahkesti, „ainult mi- nut, palun! Tahtsin teile ainult teatada, et olen otsustanud teiega abielluda. Korra pärast lisaksin, et teid kirglikult armastan. Arvan, pulmad võiks olla kõige enam kolme kuu pärast; ei ole mõtet seda pika peale edasi lükata. Palun, korraldage kõik selle järele!“

„Teie olete ju hull!“ hüüdis Margarete vihaselt. „Kes te siis õieti olete?“

Aga terav klikk kuuldetorus teatas, et kõneleja oli toru haagi otsa tagasi pannud.

Tükis, mida esietendusest saadik kasvava tulemusega mängiti, tuli ette suur sinine kivi, mille omandamise ümber keerles hulk tähelepanuväärivaid sündmusi.

Kui Margarete järgmisel õhtul teises vaatuses sõrmuse ettevalmistatud kastike- sest võttis, jahmatas ta. See polnud ju see sinise kiviga sõrmus, mille ta leidis eile ja tunaeile? Hämmastusega hoidis ta käes õrna kuldsõrmust, mille toredat akva- mariini raamis pärg puhtaid briljante.

„Mis sõrmus see on?“ küsis ta lavasta- jalt.

„See toodi juveleerilt. Siin on veel arve.“

Margarete rebis kirja lahti. See polnud arve.

„Armsaim!“ seisis selles. „Nõnda tohin ma teid ometi loodetavasti nimetada, sest meie viimasest telefonikõnest saadik oleme ju kihlatud. Palun kandke seda sõrmust, maei või seda jämedat klaasi, mis eile ja tunaeile teie kätt inetustas, tõesti mitteiga õhtu näha. Peale selle arvan ma seda sõr-

must meie kihlasõrmuseks ja loodan, et ta teile meeldib.

Suudeldes teie kätt teie väga alandlik—

Allkirja oli võimatu lugeda. Margarete ei teadnud, kas nutta või naerda.

Järgmisel hommikul tuli Margarete Karolile raadiogramm:

„Kuhu teeme oma pulmareisi? Mina pooldan Lõunamerd. Teie ka?“

Mõni aeg hiljem paluti Margarete jälle tungivalt telefoni juurde. Nagu välk oli ta aparaadi juures.

„Kuulge,“ algas ta, aga häääl palus:

„Ainult silmapilk, palun! Tahtsin teile ütelda vaid jumalaga; ma sõidan ära ja ootaksin teid tahtnud suure meelega isiklikult jumalaga jätta, kuid paraku on see võimatu. Aga ma tulen varsti tagasi!“

„Katsuge aga!“ kisendas Margarete, aga ühendus oli jälle katkestatud ja mees oli teda kõnetanud kusagilt telefoniauto-maadist.

Kummalisi asju sündis ka edasi.

Ekspress tõi väikese grammofoni ainsa plaadiga. Uudishimulikult pani näitlejanna plaadi grammofonile — ja ehmatas. Seal oii jälle see tundmata mehehäääl.

„Et te mind ei unustaks,“ surises plaat, „saadan teile omahääle. Sooviksin, et võiksin oma südame nii selgesti plaadile asetada, kuid nii kaugel me paraku veel ei ole. Kui plaadi ümber pöörata, leiate sealt laulu, mis kuulub teile, mis on kirjutatud vaid teile ja millega ma teid tahaksin kutsutada unesse ja sealt jälle äratada. Mängige seda laulu õige tihti, palun, ja mõtelge selle juures mehele, kes teid armastab maailmas üle kõige.“

Muidugi pööras Margarete plaadi ümber. Kajas tasane tangomuusika, väga ilusasti mängituna, siis laulis ilus mehehäääl:

„Mõtted rändavad üle ruumi ja aja,
Margarete;

meil mõlemail üksteist on vaja,
Margarete!

Nii rahutult mõtlen siin mina:

Margarete!

minu ainuke õnn oled ju sina —

sina, sina, sina,

Margarete!“

Ukulele nuutsatus saatis tasakesi sina, sina, sina. Tekst oli idiootlik, aga lauluviiis oli tõesti ilus.

Margarete laskis plaadi veel kord vee-relda. Häääl oli tõesti ülisümpaatlik.

Varsti selle järele tuli kaabelteleogramm:

„Kuulake ettekannet viieteistkümmel kell 17.20 Toulouse raadios. Väga tähtis!“

Viieteistkümmendal kell 17.20 oli Margarete tähtis läbirääkimine uue filmiosa asjus. Ta oli seekord hajameelne ja direktor ning lavastaja imestasid. Kas siis Karol oma osast ei olnud huvitatud?

„Need on meie äärmised tingimised,“ ütles direktor; „kui te neid ei aktsepteeri, siis peame selle osa laskma mängida Laschil.“

Laschi nime kuuldes kargaks Karol püsti ja kirjutaks lepingule alla, nagu harilikult. Aga ei, seekord ütles ta äraolevalt naeratades: „Tõesti?“ ja pööras oma raadioaparaati. Prantsuskeelne ettekanne kajaskes sellesse äriatmosfääri:

„Mis see on?“ küsis direktor laitvalt.

„Chanson hindon,“ naeratas Margarete.

„Ühe nimekama prantslase ettekanne ta Lõunamere reisidest, Tunnen nimelt Lõunamere reisi vastu huvi.“

See puudus veel, et Karol nüüd ära reisis, mõtles direktor ehmudes ja tõstis honorari pakkumise kahekordseks. Rõõmuga kirjutas Margarete alla.

Ta sai kirja Ameerikast.

„Kui heameelega ma teid siin näeksin, ei oska teile kirjeldada. Kui hurmav võiks olla teie õrnus siin võrreldes pilvelõhkujatega. Nii tihti kui möödunud Chrysleri buildingist, pean naerma ja rõõmustama, et maailmas leidub midagi nii väikest ja õrna kui teie.“

Kirjad teatasid huvitavatest gangsterilahingutest, reisidest Mehhikosse ja Adiondacksi. Kirjad olid lustilikud, õrnad, ja Margarete tunnistas enesele, et ta neid ootas.

Siis ei kuulnud ta nelieteistkümmend päeva midagi. Kahju. Oli nii ilus olnud, see austamine kaugusest. Margarete leidis äkki kõik ameerika naised olevat ebasümpaatlikud.

Ja siis teatas end ühel päeval, mil Margarete parajasti oli väga kurb, telefon.

„Olen jälle siin,“ ütles armas häääl, „ja rõõmustan euroopalikult, et teid teatris täna jälle võin näha. Nii meelsalt oleksin teile laevalt telegrafeerinud, aga see on liig kardetav. Teie oleksite võinud reisijate nimekirjast välja uurida, kes ma olen.“

„See ei huvita mind, põrmugi,“ ütles Margarete kõrgilt, aga see häbemata inimene vastas:

„Kindel on kindel!“

Ja lõpetas kõneluse.

Nüüd järgnes asi jälle nagu muinasjutus Tuhatüks öö.

Margarete tellis ühel päeval restoraanist virsikuid, kuid ei saanud neid. Tulles hilja koju, seisis seal korvitäis kõige ilusamaid virsikuid, mis olid umbes kesköösel ära antud. Ja kõik väikesed soovid, mida ta juhuslikult teatris avaldas, täideti nagu haldjate poolt. Loomulikult seisis seal keegi selle tundmatu teenistuses, aga temast ei leitud jälgegi. Tundmatu ei helistanud ka enam, ainult lilled tervitasid teda igapäev garderoobis. Margarete mõtted tegelesid temaga enam kui ühegi teise mehega. Ta võrdles kõigi meeste häälil, kellega ta rääkis, oma tundmata austaja häälega, kuid kätte ta teda ei saanud.

Siis andis üks kuulus maaler ateljeepeo. Tema tore ateljee oli muudetud neegrikõrtsiks ja kõik teenijad olid mingitud mustaks.

Margarete soovis maalerile õnne.

„Õieti mõtles Tommy Wilkins selle kõik nii välja,“ vastas maaler, „kahju, et ta ise siin ei ole. Tema oli pidu vastu täis tuld ja leeki, aga äkki kuuldes, kes siia kõik tulevad, ütles ta ära.“

„Kes on Tommy Wilkins?“ küsis Margarete.

„On keegi iseäralik, ilus noormees, ameerika lehtede kaastööline või umbes nii. Tuli hiljuti New-Yorgist ja sõidab alati ringi.“

Margarete hakkas järele mõtlema :

New-York, sõidab palju ringi, võiks klappida. Kas ei tulnud ta tema pärast peole, et teda ära ei tuntaks ta häälest ?

„Kas võiksite mulle anda selle härra telefoninumbri,“ palus ta. „Ma ehk teen külastusreisi Ameerikasse ja siis võiks see ajakirjanik mulle anda näpunäiteid.“

„Aga vististi,“ ütles maaler. „Tema elab Grand-hotellis.“

Järgmisel päeval helistas Margarete toatüdruk hotelli ja küsis härra Wilkinsi järele. Põksuval põuel hoidis Margarete teist kuuldetoru kõrva juures ja kuulas vastuseid, mil traat tüdruku tühiste küsimuste peale ta kõrvu kandis.

Jah, see oli sama hääl, mis ta tundis, hääl, mis laulis: Minu ainuke õnn oled ju sina, sina, sina, sina . . . Jah, uhke Margarete Karol oli väga rõõmus.

Järgmisel õhtul sõi ta Grand-hotellis ja laskis enesele Tommy Wilkinsit näidata.

Siis sai Wilkins kirja :

„Armas härra Wilkins!

„Teie olete mulle nii sageli kirjutanud, et mina tahan kord ka teile kirjutada. Palju tänu teile teie arvurikaste tähelepanekute eest, mis mulle on tõesti näidanud ja selgeks teinud, et on olemas ka tänapäev veel romantikat, kuigi see nüüd endisest pisut lahku läheb. Tahaksin teiega meelsalt isiklikult tutvuda, aga ainult kui lubate, et olete mõistlik ja sõnagi ei kõnele Lõunamerest ja teistest asjadest.

Tervitades Margarete Karol.“

Nii õppisid nad üksteist tundma. Natuke aega hiljem ei olnud mõistusest enam jutugi. Ja pulmareisi tegid nad ometi Lõunamererele.

Suurel reedel.

P. Grünfeldt.

*Kui raskus rõhub meid, ja muremägi
meid tahab oma karmusega katta
ja meie hinge muljuda ning mätta
ja meid ei näita päästvat ükski vägi —*

*kas peame siis ära heitma meele
ja oma lootused kõik lõpetama? . . .*

*Ei! Nagu ennegi, nüüd nõndasama
kõik lootused veel läkitame feele*

*ja usume : ei ohf või kaua kesta,
veel tulevik võib õnnejuttu vesta*

ja vabastada meid kõik vangirauast!

Mis hauda pandud, ei või jääda sinna;

*fal oma tulevik veel läbi minna
ja üles tõusta, üles tõusta hauast!*

Jaan Kranig,
Tartu Ülik. eradot.
dr. és. sciences Paris.

Theodor Tallmeister,
kirikuõpetaja,
Tallinnas.

Arnold Vihvelin,
maalikunstnik
Rakveres.

Alex. Loorits,
ajakirjanik, „Sakala“
toimetaja.

Karl Indermitte,
Takkasaare talu
omanik Mäos.

Konstantin Saar,
kaupmees ja põllu-
mees Torgus.

Eesti avalikkude tegelaste kalender.

2. aprill:

1882 Jaan Pukits, ühistegelane Pärnus.
1880 Andres Purri, ametnik Tartus.
1904 Mihkel Seppik, põllumees Koongas.

3. aprill:

1898 Jaan Kranig, keemik Tartus.
1888 Peeter Köpp, põllumajapidamise professor.
1882 Mathilde Lüdig-Sinkel, lauljanna.
1882 Konstantin Saar, kaupmees ja põllumees
Torgus.
1888 August Vilms, ametnik Esnas.
1880 Tiido Käbin, õpetaja Narvas

4. aprill:

1886 Bernhard Linde, kirjanik.
1875 Aleksander Johannes Rammul, tervis-
hoiu professor.

5. aprill:

1869 Aleksander Anton, õpetaja Karulas.
1883 Karl Robert Indermitte, põllumees Mäos.
1873 Joosep Jaudas, põllumees Kavildas.
1869 Peeter Reikmann, pangaametnik Haapsa-
lus.
1885 Hans Reinhold Roos, I. tütarl. gümn. di-
rektor Tallinnas.

6. aprill:

1884 Karl Robert Jaanson, õpetaja Kaismas.
1865 Johannes Kingissepp, tööstur-põllumees
Kuressaares.
1881 August Maramaa, õpetaja ja omavalitsus-
tegelane Viljandis.
1867 Jüri Oras, pangajuhataja Tallinnas.
1888 Ina Vilberg, seltskonnategelane Tartus.

7. aprill:

1892 Benjamin Martin, agronoom Tallinnas.
1879 Liisa Perandi, kirjanik Ropkas.

1888 Aleksander August Veiderman, kooli-
tegelane Tallinnas.

8. aprill:

1893 Jüri Agurauja, õpetaja Martnas.
1889 Eduard Ahman, kaitsevõelane Valgas.
1877 Eduard Kübarsepp, riigiametnik Tallinnas.
1892 Rudolph Eduard Moormann, omavalit-
susategelane Tallinnas.
1883 Julius Friedrich Seljamaa, saadik Mosk-
vas.
1873 Jakob Visnapuu, ametnik Tallinnas.

9. aprill:

1853 Jüri Illak, põllumees Päidla.
1870 Reinhold Isak, põllumees Undlas.
1880 August Heinrich Martin, käsitöoline Soo-
tagas.
1895 Adolf Voldemar Rohusaar, äritegelane
Tapal.
1893 Voldemar Sumberg, arst Tartus.
1889 Theodor Tallmeister, kirikuõpetaja Tal-
linnas.
1866 Aleksander Undritz, õpetaja Vastseliinas.
1852 Matthias Vühner, ärkamisaja tegelane
Tartus.

10. aprill:

1875 Märt Gross, põllumees Põõgles.
1879 Paul Kurviit, pangategelane Tallinnas.
1888 Johannes Nutt, põllumees Väinjärves.
1867 Jüri Rokk, õpetaja Vigalas,
1894 Karl Tagepera, hobusekasvatuse eritead-
lane Tartus.
1892 Arnold Peeter Vihvelin, maalikunstnik
Rakveres.

Jakob Saar,
põllum. Väinjärves,
end. Rkl., Põllutöödk.l.

Jüri Agurauja,
Martna 6 kl. algk.
juhataja.

Adolf Rohusaar,
ajak. Tapal, „Tapa
Sõnumite“ toimetust.

Jakob Visnapuu,
Tervishoiu ja Hoolek.
valits. sekretär.

Jüri Illak,
põllumees
Päidla.

Jaan Kuldkepp,
õpet. Olustveres,
sünd. 14. apr. 1861.

Richard Roht,
kirjanik.

Hans Roos,
I. tütarl. gümn. dir.
Tallinnas.

Aleks. Veiderman,
tütarl. kommers-
gümn. dir. Tallinnas.

Bernhard Linde,
kirjanik Tallinnas.

M. Lüdigi-Sinkel,
lauljanna ja laulu-
õpetaja Tallinnas.

11. aprill :

- 1901 **Richard Johannes Antik**, raamatukogu-
hoidja Tartus.
1900 **Olly Kukepuu**, lauljanna New-Yorgis.
1894 **Eduard Lammer**, kaupmees Kadrinas.
1880 **Peefer Luksep**, kaupmees Tartus
1888 **Eduard Türk**, näitejuht ja näitleja.

12. aprill :

- 1887 **Hans Otto August Alver**, arst Haapsa-
lus.
1884 **Juhan Kalm**, agronoom Tallinnas.
1886 **Gustav Leht**, õpetaja Kiius.
1883 **Jüri Marifinson**, põllumees Puiatus.
1882 **Johannes Piiper**, selgooliste zooloogia
professor.
1891 **Richard Roht**, kirjanik.
1878 **Hans Ventser**, põllumees Märjamaal.

13. aprill :

- 1882 **Karl Kider (Redik Soar)**, kirjanik ja
ajakirjanik.
1876 **Johanna Kitzberg**, seltskonnategelane Tartus.

- 1885 **Juhan Kukk**, riigimees, majandusteadlane.
1898 **Helmi Mäelo**, karskus- ja naisiikumiste-
gelane Tartus.
1886 **Emil Sperrlingk**, riigiametnik Tallinnas.
1891 **Joosep Valler**, põllumees Undlas.

14. aprill :

- 1859 **Tõnis Adamberg**, põllumees Uue-Vänd-
ras.
1889 **Hendrik Lefur**, omavalitsustegelane Val-
gas.
1894 **Erika Oskar**, õpetaja Viljandis.
1886 **Jakob Saar**, põllumees ja poliitikategelane
Väinjärves.
1887 **Johannes Viisut**, õpetaja Rāpinas.

15. aprill :

- 1899 **Aleksander Loorits**, ajakirjanik Viljandis.
1872 **Aleksander Põrk**, õpetaja ja ajaloolane
Türil.

Valge ingel.

Daani kirjanik **A. Rudolph.**

„Hans Egede“ on hilineud. Gröönimaa rannikul möllab lumetorm ja mässib halli polaarmere keerlevaisse valgeisse pilvedesse. Ilmaaegu seisavad Uperniviki, suure Gröönimaa idaranna põhjapoolseima kaubandusjaama, elanikud üksteise ligidale kip-
punult ümbruskonna kõrgeimal punktil ja vahivad pilusilmil välja tühjusse.

Ilmaaegu.

Hallvalgetest looridest ei kerki ainuski mast, ainuski laevakere, ei puhu mingisugune sireen igatsetud tervitust iga aasta kord Upernivikki külastavalt jõululaevalt.

Ja parajasti nüüd peab laev tulema!

Talv oli vali. Tormid järgnesid tormidele. Toiduained on jäänud kasinaks, traan on lõppemas. Kolm meest ja kaks naist on oma lumehüttides skorbutihaiged ja Upernivikis ei ole rohtusid ega ka enam juureviljakonserve. Kui laev ei tule . . . !

Lumetorm kasvab orkaaniks, äigab murlainete kobrutavat vahtu kaugele jäätunud kaldale. Pühib ka salga pilusilmalisi, pak-
sult vatteeritud eskimosid kingult alla, nii et nad julgust kaotades varju otsivad oma lumehüttidest.

Kogu Uperniviki asundus koosneb vaid sellistest lumehüttidest. Ainult kaubandus-
esitaja Knud Mogenseni maja on ehitatud parimatest palkidest. Madal, vilets maja, aga ainus, mis merelt siin laseb ära tunda inimeste asupaiga.

Pool tosinat meest on ühes Knud Mogenseni-
giga varju otsinud selles majas. Eskimod istuvad seinä ääres pikal pingil ja vahivad tarretult, elutult oma ette. Ei tarvitseta rääkida. Teatakse, mis on. Praegu tahab Knud Mogensen mõtetes kokku võtta järel-
olevat toiduainete hulka, kui mühin väljas nii suureks paisub ja sellise võimu omab,

et mees kõigest mõtlemisest loobub ja ainult sellele mõtleb, et ta sellist tormi veel varem kunagi ei ole näinud viimase kahe-teistkümnne aasta sees, mis ta nüüd siin kadunud kohas juba asub.

— — —

Möödub kaks päeva ja kolm ööd.

Magatakse ja näritakse pikkamisi paar tükki kuivatatud liha. Keegi ei mõtle lahkumisele. Üks hütt on Upernivikis sama hea kui teine. Ollakse igal pool kodus. Nii istutakse ja kuulatakse, kas ometi viimaks ei kosta läbi tormi mõni laevasireen.

Umiarsuit — laev!

Muud mõtet Uperniviki elanikkudel ei ole. Tormile järgneb paukuv pakane, „kõlisev surm“. Siis ühineb ajujää lahe ümber ülesaamatuks jäävalliks ja väljas järsu kalda ääres liiguvad terava-tipulised, rõhekas-valged mäed. Kui laev varsti läbi ei pääse, siis ei suuda ta üldse enam enne kevadet Upernivikile läheneda. Siis leitakse ainult veel jäänused, külmanud, nälginud inimeste mustendavad jäänused.

Kolmanda päeva hommikul tõuseb Knud Mogensen äkki. Kas ei olnud see sireeni lühike, kähisev vile? Aga eskimod tõstavad sõrme. See tähendab ei. See oli vaid vaikus, mis huilgas. Sest maja ümbrus on äkki vait jäänud, surmvaikseks. Nõnda vaikseks, et vaikus huilgab. Torm on möödunud.

Knud Mogensen läheb raskelt ukse juurde. See ei lähe lahti, kuidas ta teda ka lökkab. Muidugi. Tuis on ta kinni matnud. Peab minema välja katuseluugi kaudu. Aga kui Knud Mogensen oma raske keha luugi vastu surub, langeb vahakahvatu paiste ta habetunud näole. Ka luuk ei avane, ja palgid, laepalgid — nüüd alles näeb ta seda —, palgid on sissepoole paendunud nagu kole raske koorma all. Tormi hundamisel ei ole keegi tasast praginat ja priginat kuulnud.

Lumes! Maetud lumekogude alla!

Eskimode näod jäävad nüüdki tarretuks ja ilmetuks. Nad võrduvad peaaegu ürgvanadele primitiivsetele ebajumalakujudele, kuidas nad seal istuvad.

Tükk aega valitseb majas sügav vaikus. Nagu hauakambris sügaval maa all. Võimalik, et ta see ongi. Sest needki vähesed tagavarad, mis veel järele, seisavad kõrval juureehituses, ja sinna enam teed ei ole.

Välja kaevada? Kes teab, kui paks on see lumekoorem? Võimalik, et neli, viis meetrit maja peal. Maja seisis ju enne tormi algustki juba peagu katuseni lumes.

Ja inimestel on viimaste kuude pika paastumise järele vaevalt veel jõudu.

Arktise mehed ei räägi palju, kuid ei tee eluga ka nii ruttu lõpuarvet. Katuse kaudu ei tohi katsuda läbipääsu saavutada, kui ei taheta saavutada hädaohtu, et palgid sisse murduvad ja lumekogud kõik enese all lämmitavad.

Ettevaatlikult murti mõned postid põrandast ja külge seinast lahti. Lumesein väljas on kõva, külmanud Gröönimaa jäätuules. Kõva ja abras kui klaas. Lõpmata vaevaga peavad inimesed labidate ja kangidega edasi tungima, esiti otse edasi, siis pikkamisi, üsna pikkamisi ülespoole. Kas on õhtu või hommik? Keegi ei tea seda, sest maetud hüti ümber haudub pimedus ja vaikus.

Mehed vahetuvad. Kes enam ei suuda, veereb nurka. Kes on puhanud, hakkab tööle. Aga kui Knud Mogenseni arvates on möödunud kaksteist tundi, on alles üks meeter kõrgemale jõutud.

Siis vubiseb lamp, sähvatab veel kord ja kustub siis. Pimedus. Ka õli- ja traanitagavara on kõrvalehituses. Mehed panevad tööriistad käest ja kobavad jälle pingi juurde. Knud Mogensen töötab edasi kuni ta enam ei jaksa. Aga keegi ei aita teda. Eskimod ei liigu pingilt, konutavad pimedas üks-teise lähedal ja vaikivad.

Kuni ka Knud Mogensen meelegeitlikult labida käest viskab ja laua juurde kobab.

— — —

„Laev!“ mõirgab Knud Mogensen äkki. „Laev! Me peame välja saama!“

„Umiarsuit!“ ütleb Igitut, parim Uperniviki kütt, rahulikult, leppivalt. „Sõber, kui ta vaheajal siin viibis, on ta juba ammu ära sõitnud, et mitte sattuda jäässe. Kuidas pidi ta leidma koha, kus seisavad meie elamud? Sinu maja on suurim. Teised hütid on veel sügavamal lume all.“

Tund möödub vaikides. Siit ütleb Igitut vaikselt:

„Sõber, sa jutustasid meile kord valgest inglise, kes sel ajal lapsena tuli maailma ja päästmise töö. Jutusta meile seda veel kord?“

Kui toas ei oleks nii pime, eskimod kaotaksid kõik lugupidamise Knud Mogenseni vastu. Sest ta äigab käega üle näo ja pühib oma silmist midagi niisket. Aga ta hää on kindel ja kõva, kui ta selles hauapimeduses hakkab kuulutama jõulusõnumit, lühidalt, kõnet ja kujutusvõimet sobivaks teha katsudes arktika elanikkudele.

„See on valge inglise aeg,“ lõpetas Knud Mogensen oma jutustuse: „Tema tuleb tä-

nagi meile, tuleb kõigile inimestele, kes tahavad olla head. Me peame ainult teda uskuma ja talle vastu minema. Lamelugte omjekan — me tahame töötada!”

Keegi ei rääkinud vastu. Üksteise järele tõusevad mehed ja kobavad läbi pimeduse seinu poole. Labidad ja kangid plaksuvad jälle.

Üheksateistkümmed astet, seitse ja pool meetrit on maetud läbi lume põigiti ülespoole tunginud. Keegi ei tea, kas kahe või nelja päevaga. Siis langeb valgus käikumööda alla. See on vaid polaarhommiku nõrk, hall valgus. Knud Mogenseni meelest näib see aga olevat heledam ja silmipimestavam kui särav troopikapäike.

Igitut on esimene, kes ronib üles lumeväljale.

Kuna Knud Mogensen talle alles järele komberdab, kuuleb ta eskimo heledat röövlinnu hüüdu:

„Umiarsuit! Umiarsuit!”

Vankudes, jõuetult tuigub Knud Mogensen välja, temä järele ronib, kes meestest iial veel jaksab ronida.

All kaldal seisab paat ja kasukatega varustatud mehed käivad kaldal otsides edasi tagasi, viipavad elavalt, kui lumest väljaroninuid märkavad.

Väljas lahes aga, ujuvate valgete jäätükide vahel, seisab suur laev, kindlasti ja rahulikult, ja tema mastitipust teretab jõulupuu.

Knud Mogensen peab Igitutilt toetust otsima, et mitte kukkuda.

„Sina oled tark mees,“ kuuleb ta eskimo häält enda kõrval. „Valge ingel on tõesti tulnud!”

Mis Igitut veel edasi räägib, ei kuule Knud Mogensen enam. Ta kuuleb ainult helisemist kõrvus, õndsast helisemist — ja teab, et kogu Kopenhageni jõulukellad ei või heliseda ilusamini.

Jgavene Eeva.

Inglise kirjanik M. P. Scott.

Härra ja proua Magsworthy katkestasid jutu uusima gripivastase abinõu kohta, mida nad oma väikese maja elutoas kamina ees olid vestnud, sest väljas nende akende all kostsid hääled, mis meelde tuletasid kuübise koera hulumist.

Härra Magsworthy kargas jalule, avas akna ja kummardas kaugele välja. Siis tõmbas ta oma ülemise kehapoole jälle tuppa ja hüüdis ärevalt:

„Muidugi, seda ma aimasin kohe! See on Robbin, kes oma uue antoga ukse ees peatub! Alles eile jutustas ta mulle, et temal kerge asi on 120 kilomeetrit tunnis maha sõita. Hallo, Robbin!” hüüdis ta ja kummardas aknast uuesti välja. „Mis on? Kutsute meid sõidule?! Jah, minu naine on kodus. Aga ma ei usu, et ta kaasa tuleb. Ta pole nimelt riides. Oi jah, see tähendab palju. Aga oodake, ma räägin teiega!”

Ta pööras naise poole, kes oma õmblustöö parajasti käest pani.

„Kas võiksid kasuka ümber võtta ja kaasa tulla?“ küsis ta. „Robbin läheb homme pikemale sõidule ja kes teab, milal ta selt ärisõidult tagasi jõuab meid

kaasa kutsuma. Sul pole iga päev võimalik sellise kaheksatsilindriise masinaga sõita. Noh, kas tuled?”

Proua Magsworthy istus peegli ette ja silmitses ennast kriitiliselt. Seni tammus ta mees ühelt jalalt teisele.

„Leian, et roheline kleit sulle oivaliselt sobib!” hüüdis ta. „Kuuled ju, et aega ei ole. Ta sõidutab meid Yuilfordi ja sealt tagasi.”

„Mina aga leiau, et roheline kleit mulle suurt meeldivust ei anna,“ tähendas proua Magsworthy.

„Taevas!” hüüdis mees ja jooksis veel kord akna juurde, et kärsitule Robbinile käega märku anda. „See on tõesti sinu kaunimaid kleite. Ja siis pole ka põhjust kasukat seljast võtta! Kümne minuti pärast oleme jälle kodus. Ja nüüd riietu ruttu ja tule! Mina lähen seni alla, et ta ära ei sõida!”

Ta kadus uksest. Minut hiljem järgnes talle ta proua ja puuderdas veel trepist alla minnes ruttu oma nina.

Väljas ukse ees seisis härra Magsworthy härra Robbini kõrval ja imetles autot. Kuuldes oma naise tulekut, pööras ta ja ütles:

Tiido Käbin,
Narva 4. algk. ju-
hataja.

Paul Kurviits,
Tallinna linnapanga
direktor.

Eduard Lammer,
kaupmees Kadriinas.

Peeter Reikmann,
pangõametnik
Haapsalus.

Julius Seljamaa
saadik Moskvast.

„See on viimane modell vabrikust. Kui Robbin ei liialda . . .“

„Mitte silpigi,“ katkestas Robbin. „Eile õhtul sõitsin Londonist siia pool tundi ja kihutasin kõigist teistest autodest mööda. Aga nüüd palun teid, Mrs. Magsworthy, autosse astuda!“

Proua Magsworthy astus autosse ja vajus limusiini ilusatele sinistele nahkpadjadele, kuna ta mees tema kõrvale istus. Siis istus härra Robbin rooliratta taha ja sõit algas.

Kui nad veel sõitsid linnakese piiris, oli kiirus paras ja proua Magsworthy nautis meelsasti auto mugavust. Aga vaevalt olid nad linna majakestest möödunud, kui Robbin järgmise kiiruse peale laskis. Proua Magsworthy paisati kerge nõksuga ettepoole, ja kui ta aknast välja vaatas, lendasid puud juba sellise kiirusega mööda, et ta hetkeks silmad sulges. Ta mees oli juba ekstaasis, oli ettepoole laskunud ja silmitses loitvail silmil kiirusemõõtja osutise edasiruttamist.

„Seitsekümmend, kaheksakümmend, üheksakümmend!“ pomises ta. „On see aga auto, Helene, nagu ma seda ammu olen soovitud!“

Naine viskas käega.

„Ütle ometi sõbrale, et ta jälle aeglase-
malt sõidaks!“ palus ta. „Ei võid teada,
kas auto ka korras on. Kui nüüd mõni ra-
tas lahti läheb . . .?“

Ta kiljatas, sest samal hetkel möödus auto ühest teisest autost ja hakkas selle juures jõõrdlema, nii et proua vastu seina paisati.

„Näed nüüd!“ ahastas ta. „Oleks varsti tulnud õnnetus!“

„Pea ometi suu!“ sosistas mees. „Robbin on parimaid autojuhte Inglismaal ja pole veel kunagi õnnetust näinud. Just nüüd tuleb tükk nõõrõiget teed, kus ta võiks kõige suurema kiiruse peale lasta.“

Proua Magsworthy lõi käed näo ette, kuna auto hullu kiirusega edasi vuhises. Ta kuulis tuuletõmbust akendest mööda vuhisevat ja ootas iga silmapilk mööda-pääsmatut katastroofi.

Aga midagi ei juhtunud. Auto oli kiirust jälle vähendanud, kui teda valdas äkki tunne, et nüüd tuleb õnnetus. Selle tunde ja hetke vahel, mis siis tuli, möödus vaid murdosa ühest sekundist.

Kõrvale kerkis midagi musta, auto tõu-
sis püsti, tõuge paiskas ta istmelt, ja enne kui
tal veel klaasikildude kõlin kõrvus kajas,

Ado Vabbe,
maalikunstnik.

Jaan Tammemägi,
õpetaja Tartus.

Dr. Hans Alver,
Haapsalu linnapea.

Juhan Kukk,
A. S. „Kreenbalt“
dir., end. riigivanem.

Hugo Laur,
näitleja
„Estonias“.

kaotas ta ühes ägeda valuga puusas meele-
märkuse.

— — —

Noor arst kummardas proua Magsworthy
kohale, kes mähituna voodis lamas, ja ra-
putas pead.

„Tõesti haruldane,“ pomises ta.

Ravitsejanna lähenes ja noogutas kinni-
tades pead, nagu oleks ta taibanud, mida
arst imetles.

„Ta peas ei ole kõik vististi veel üsna
korras,“ ütles ta. „Minu arvates ei või põh-
jus peituda vigastuses, mis juba hakkab
paranema. Olen saanud mulje, nagu oleks
tal mingisugune mure: kui temaga rääkida,
siis ta ei kuulagi . . .“

„Palun, jätke minu temaga mõneks het-
teks üksipäi,“ ütles arst.

Ravitsejanna lahkus toast, ja üsna äkki
avas proua Magsworthy silmad ja vaatas
tarretult arstile.

„Kes — kes te olete?“ küsis ta.

„Olen dr. Winterton, ülemarst,“ vastas
arst.

Proua sulges jälle silmad ja pööras pea
seina poole.

„Kuulge mind kord hästi,“ ütles arst ja
võttis ta käest kinni. „Olete kuulnud, et

te oma mehe pärast ei tarvitse mures olla.
Tema on täitsa vigastamata ja mis puutub
härä Robbini, siis võib temagi mõne nä-
dala pärast haiglast lahkuda. Teie ise olete
juba nädala pärast jälle päris terve.“

Ta peatus, kuid proua Magsworthy ei
vastanud.

„Usaldage mind ometi!“ jatkas arst.
„Ehk saan teid aidata. Kuid te peate mulle
ütleva, mis teid rõhub.“

Proua Magsworthy pööras pikkamisi
pead ja vaatas arstile näkku.

„Teie sidusite mind, kui mu pärast õn-
netust siia toodi?“ küsis ta viivitades.

„Muidugi,“ vastas arst. „Juba mõni mi-
nut pärast teie õnnetust sidusin ma teid.“

Proua huuled hakkasid vabisema.

„Oh, kui ma oleksin seda teadnud,“ po-
mises ta.

„Mida?“ küsis arst.

„Et see õnnetus tuli!“

„Aga seda ei võinud te ju ette näha!“

„Seda mitte — aga ma oleksin sellegi-
pärast . . .“

„Noh?“ küsis arst ja kummardas julgus-
tades tema kohale.

„Ma oleksin ju pidanud ometi sellele
mõtleva, et mul just tookord kõige vanem
— aluspesu seljas oli!“

Kutse kevadesse.

Ervin Utbo.

*Tule, mu kallis, oo tule,
läheme kevadesse!
Päike nii kutsuv ja hele,
taevas on sinine.*

*Alt selle sinava taeva,
päikese helguse, —
leiame õnnegi naerva
viimaks ehk endile . . .*

*Vaatleme pubkevaid vesi,
niredes valendab mis;
käigu=teel fasakesi
jufleb kui mälestis . . .*

*Ofsime kannikesi
loigu ja kraavide manf.
Leides neid annikesi —
osa ju õnnest meil anf.*

*Kuulame juubeldust löo,
loeme sireli=õif!
Ei meie loofus siis kao, —
siis jääb elule võif! —*

*Tule, mu kallis, oo tule,
läheme kevadesse!
Päike nii kutsuv ja hele,
taevas nii sinine . . .*

Kahekümneühe haiguse farm.

Ameerika-Saksa kirjanik **Kurt Böhme.**

See farm asus Nebraskas ja ta nimi oli „Terviseks“ ja nii nägi ta välja. Boyd olid poksijad ja boss (ettevõtja) — ümarikkude palegedga hiiglane, kes oli kõigist kõige pikem. Ja sellel farmil olin mina, linnalane, tööd leidnud. Ma ei olnud kindlasti päris kaine, kui koha vastu võtsin. Sestsaadik kui ma esimesel päeval nisukottide tassimisel kokku olin vajunud, heitsid teised mulle veel ainult kaastundlikke ja põlastavaid pilke ja mind käsutati kergemaks tööks. Oigupoolest ei saanud ma mingisugust kasu ja takistasin teisi oma saamatusega, kuid siiski olin bossi lemmik ja see tuli nii.

Ühel päeval tormas Tim, lüpsja, mu magadistuppa — tahtsin parajasti väikest uinakut teha — ja hüüdis ärevalt:

„Ove,“ nii nimetasid mind töölisel, „Ove, ma ei hooli sellest, kui mind piinatakse küsimustega mu kehafunktsioonide kohta, mis on mu eraasi, kui aga keegi teatud isik mu kätt tahab opereerida, kuna must härg mind veidi kriimustas, siis on see...“

„Rahu, vana poiss, kes on „teatud isik“?“

„Muidugi boss, kes sestsaadik, kui üks neetud rändkaupmees talle „Tuhande surmahaiguse rahvaraamatu“ kaela määris, end arstiks peab ja igalpool haigusi näeb, mida tahab väevõimul parandada. Üleeile olks cowboyd peagu mässu teinud, kuna meie boss tahtis punast Jimi obdutseerida, kel üks mustang veidi ebaõrnalt maha oli heitnud. Ja nüüd tahab ta mul kaks sõrme maha lõigata!“

Seal tuli Big Bob, esimeister, ja ajas tööle. Oli neetud palav päev ja nii tuli, et lebasin poole tunni pärast plataani all, et uinakut jätkata. Peapadjana kasutasin paksu arstiraamatut, mille olin bossi toast näpandanud. Kui ärkasin, pikutas paks Stan mu kõrval ja õppis mu raamatust, ei, meie bossi raamatust ühte peatükki pähe. Aegajalt sulges ta kõite, vaatas taeva ja liigutas oma pake huuli nagu mäletsev lehm. Siis vaatas ta jälle raamatusse.

„Hallo, Stan,“ hüüdsin ma pahaselt, kuna aimasin, et see kaabak mu idee oli näpandanud. „Mis sa teed, vana haisloom?“

„Ise haisloom,“ ütles ta. „Õpin haigeolekut!“

„Seda tahtsin mina teha ja sellepärast ma näppasingi raamatu...“

„Noh, ära urise, lepime ära ja jääme mõlemad haigeiks. Võiks ju tulla mõni taud... sa mõistad mind!“

„Taud? Võimatu! Siis toob vanamees linaast arsti. Igatühel olgu oma haigus, see juba läheb.“

„Topp. Ja nüüd kuula mind,“ pilgutas ta silmadega, „olen nimelt raskelt südamehaige!“ Ta sulges silmad ja kordas nagu õpilane oma päheõpitud leksiooni. Ta oli hästi õppinud ja ma pidin tunnistama, et ma oma sümptoome sugugi nii hästi ei osanud.

„Nii, see puudub mul ja arvan, et sellest jätkub. Mul on vaevalt veel jõudu farmini vankuda. Tule, Ove, aita mind, pean bossi juure minema!“

Lahke, nagu olen, tassisin komödiandi bossi tuppa, kuid ei jäänud ise ülekuulamisele, vaid ütlesin ainult nii muu seas esimeistrile, et paks Stan on haigestunud. Siis jooksin Stani juure tagasi, kes juba lesis oma kirbukastis, ja tahtsin raamatut tagasi saada. Kuid neetud kaabak teeskles, et on liialt haige, et minust aru saada, ja ennekui selle talt võisin väevõimul ära kiskuda, astus boss sisse. Ta kandis arstimite kasti kaenlas, millest teadsime, et selles leidus suurepäraseid jooke.

„Jäta too vaene kurat rahule, Ove,“ ütles ta, „arvan, et ta kaua vastu ei pane. Tal on südameuskli vigas.“

Siis võttis ta kastist mingisuguse puupasuna ja surus selle Stani karvasele rinnale. „Hm, hm, prognoos on neetult halb, mu poiss!“

„Mis?“ kogeles Stan ja kahvatus tõeliselt.

„Prognoos. Jääd muidugi voodisse ja Ove ravitseb sind. Ta on niikuinii lõikusel üleliigne.“

„Nagu käsitate, boss,“ ütlesin mina ja andsin sõjamehelikult au. Nüüd ei vajanud ma raamatut enam, haigeravitsus tervete juures on neetult hea luiskamine.

Vaevalt oli boss väljunud, kui pikk Jim sisse tormas.

„Anna mulle arstiraamat, neetud kaabak, tahan ka voodis lesida ja laiselda!“

„Ära sega mu rahu, pikk pahe, mu prognoos on halb, ütles boss!“

„Anna mulle raamat,“ kordas Jim ähvardavalt, „või ma ütlen vanamehele. Arvan,

et olen tiisikushaige ja pean ses suhtes orienteeruma.“

Ta võttis Stanilt raamatu ja hakkas seda uurima. Selles leidus nii palju imeilusaid haigusi, et ta sattus kiusatusse muud valida, kui tavalikku tiisikust. Kuid lõpuks vist otsustas ta selle kasuks, sest ta hakkas nii loomulikult kõhima, et saime peagu naerukrambi. Kära meelitas bossi juure, kes tundis hirmu haige pärast. Kuid kui ta seda kõha kuulis, unustas ta Stani ja hakkas Jimiga askeldama.

„See on alles vastik kõha,“ ütles ta mu-relikult.

„Ei tee viga,“ arvas Jim ükskõikselt, „olen temaga juba harjunud, talvel oli lugu veel hullem. Kuid usun, et see tuleb sellest, et öösel nii väga higistan.“

„Mis, sa higistad öösel?!“

„Endastmõistetavalt. Võiksin iga öö oma särgi välja väänata. Arvan, et see on terve, eks, boss?“

„Kohe lahti riietada ja voodisse,“ käskis vanamees, ja Jim järgis säravana käsku.

Siis said mõlemad toredat rohelist rohtu ja ma vahitsin kadedusega, kuidas nad seda neelatasid.

Muidugi ei pidanud ma suud ja jutustasin teistele, kui osavalt mõlemad lõikuse-töölt hoiduvad ja veel igal õhtul peent likööri saavad.

Nii tuligi, et igal õhtul ilmus uus haige uue haigusega. Raamat käis ringi ja boyd pidasid sellest kinni, et ükski teise haigus-sümptoomi pähe ei õppinud. Meie boss oli vaimustuses. Tal oli laagris — peale südame-memuskliiva ja tiisikuse — neerukoolika, sapikivi — ja põiepõletik, neerukokkutõmbumine, põrnapõletik, maksahaigus, pimesoolika ärritavus, kõhupaise, soolikasõlm, kurguvähk, veresoonte lubjanemine, veenide-põletik, asthma, rheumatism, jooksva, veetõbi, marutõbi, unehaigus ja suguhaigus ja tal oli nende kahekümneühe haigusega nii palju tegemist, et ta lõikustöödest ei hoolinud.

Ka minu laisaelu oli lõppenud. Juba söögi-muretsemine ainutkisi kahekümneühele näljasele suule oli raske töö ja ma needsin päeva, mil tulin mõttele arstiraamatut varastada.

Seal usaldasin oma häda Big Bobile, esimeistrile, kes mind muiates pealt kuulas.

Kui ma järgmisel hommikul simulantidele einet viia tahtsin, tuli neegrikokk suures ärevuses mu poole.

„Master Ove, Bobby on väga haige, ta on päris vigane.“

Kas tahtis ka Big Bob töölt vabaneda, see ei olnud sugugi selle mehe viis.

„Jes, master Bobby istub juba tund aega köögis ja keedab tindist, petroleumist, soolast, piprast, bensiinist ja tōkatist suppi.“

Vaatasin uudishimuliselt kööki, seal seis esimeister ja valas hirvitades tühte paksu sousti supikaussi.

„Kuidas käib kahekümneühe haige käsi?“ küsis ta, kui boss möödus.

„On aeg, et lähed juba nende vaeste põdejate juure,“ urises boss. „Ega nad vist kaua vastu ei pane!“

„Teie ei suuda neid siis oma arstimisviisiga päästa?“

„Päästa? Võimatu!“

„Siis laske mul proovi teha. Mul on suurepärase vahend vanavanaema retseptide kogust.“

„Ja see rohi ei seisa arstiraamatus?“

„Ei.“

„See oleks tore; kui ta mõjub, saame kuulsaks.“

„Ilmakuulsaks, boss. Ja meie farm kannab jälle uhkusega oma nime „Terviseks“ ja ei ole enam „Kahekümneühe haiguse farm“, nagu teda juba kutsutakse.“

Ja nii algas Bob oma arstimist, sundides iga haiget kahte lusikatäit oma rohust neelama. Siis ütles ta sõbraliku naeratusiga:

„Õhtul annan kolm, homme hommikul neli, õhtul viis lusikat ja nii edasi. Sellest joogist jätkub terveks kuuks.“

Järgmisel päeval tulid kõik kaksikümneüheks haiget lõikustööle. Nad olid kõik väga terved. Kuid oli veider, et nad vandusid esimeistri üle, kes nad nii ruttu terveks oli teinud.

Seda boss ei mõistnud.

Mina aga lahkusin „Kahekümneühe haiguse“ farmist, millele see nimi jäigi, ja sõitsin jäneseana Texasesse.

Vahejaam.

Austria kirjanik **Klaus Klaussen.**

Lennuplats Kueitis, araabia sadamalin-nas, on väike. Tema meenub alles siis, kui bensiin või õli on lõppemas ja karta on merrekukkumist, kui tahetakse üle mere jõuda Indiasse.

Kaks lennukit ilmuvad silmapiirile. Mõlemad lähenevad ruttu ja tulevad vastasuunast, üks idast, teine läänest.

Surin ja vurin, kerge keksimine väljal ja aparaadid seisavad vaikselt. Räpased araab-lased ruttavad kohale ja aitavad lendureid sõidukitest välja. Üht lennukit juhivad noor daam, kes päikesele samuti vastu naeratab, nagu viibiks ta räpase araabialinna Kueiti asemel praegu Nizzas promenade de d'Ententel; teise lennuki juhiks oli sale noor-mees.

Nad kohtuvad jaamahoone ukse ees.

„Teadsin, et teid täna kohtan, Mabel,“ ütles noor mees naerdes.

„Teie siin, Upton?“ hüüab noor daam imestades.

„Sõitsin teile järele, Mabel.“

„Te tulete aga ju läänest!“

„Sõitsin teile ju vastu, sest ma ei tahtnud teid teie maailmalennul jätta kohtamata.“

Mabel silmitseb noort meest ja ütleb siis tõsiselt:

„Ja mispärast sõitsite mulle järele, Upton?“

„Sellepärast, et leian Omaha igava, kui teid seal ei ole, Mabel.“

Nad einetavad lihtsalt, kuigi on toiduks arabia lambaküpsis. Kuid mõlemal on hea isu.

Sigareti juures ütleb siis Upton:

„Noh, Mabel, ütlesite ju, et peate veel järele mõtma. Ja siis lendasite teele, et teha reisi ümber maakera. Kas olete juba teinud otsuse?“

„Ei ole veel jõudnud ümber maailma, armas Upton. Olen alles poolel teel!“ naerab Mabel, nii et hambad sädelevad.

„Kus ma võin siis teie vastust oodata?“

„Omahas, kus meie kodu. See on ju selge.“

„Ja millal jõuate sinna?“

„Kui ruttate, siis teiega ühel ajal, Upton. Kohtasime praegu parajasti lennu keskel. Aga tulge õigel ajal Omahasse, kui ma peaksin ootama, võiksin asja ehk veel ümber mõelda. . . .“

„Saam olema täpne, Mabel. Te teate ju, pean viimaks ometi teadma, kas tahame koos elust läbi rännata. . . .“

„. . . ja lahus lennata!“ naerab Mabel.

Lennukimehaanik teatab, et bensiinivõtmine lõpetatud ja masinad kontrollitud on. Mõlemad lendurid tõusevad ja lähevad lennukite juurde.

„Millise suuna nüüd võtate, Mabel?“

„Bagunist Jaavale ja sealt Townsvillesse, et külastada Austraaliat. Pago Papa Samoa saarel on mu viimane jaam, sest lähem jaam asub juba teisel pool merd Tshiilis. Mehhiko kaudu lendan tagasi Omahasse.“

„Vaadake ette, Mabel, et teid Mehhikos maha ei lasta. Mehhiklased spordilennukeid meelsasti ei salli.“

„Ärge kartke, Upton. Küll ma jõuan tervelt tagasi Ühendriikidesse. Ja teie suund?“

„Ule Küperni, Neapoli Pariisi. Shotlandi saartelt udus Reykjaviki Islandil, siis Newfoundlandist Montreali,“ kus juba tunnen kodu lähedust. Teie lähedust, Mabel!“

„Kui peaksite Pariisis juhuslikult kohtama krahv Villangy, tervitageteda minult — tema laseb seal oma hobustel võistelda. Ja ütelge talle: olen juba järele mõtelnud; pole midagi teha.“

„Kas ta teile siis ometi ei meeldi?“ hõiskab Upton.

„Usun, et ta ikka enam armastab hobuseid kui naist. Nägemiseni, Upton! Pean minema, sest ma ei taha öösel eksida india ookeanil, vaid tahan jõuda veel enne loojangut Karatshi. Mina siin Aasias lennuväljade valgussignaale meelsalt ei usalda.“

Mabel ronis ruttu lennukisse. Upton sirutab talle üles käe. Ja tunneb kerget pigistust.

„Aga kas saate Omahani olema ka kõik järele mõtelnud, kuidas meie asjadega lugu on, Mabel?“

„Jah, Upton. Usun, et olen juba. . . .“

„Ja?“ hüüab Upton hõisates.

„Võiksimme katsuda, Upton!“ ütleb neiu tõsiselt. Siis hakkab ta heledasti naerma, laseb mootori käima, ja hüüab: „Olge täpne, Upton. Omahas kuulete kõik lähemalt.“

Surin, vurin, ja nagu suur liblik tõuseb

lennuk pikkamisi ja tormab ida poole. Ja kaob pikkamisi mereaurusse.

Upton vaatab lennukile järele. Siis ronib ta oma lennukisse ja mõne minuti pärast on kadunud temagi. Lääne poole.

Upton näib olevat jõudnud täpselt Oma-

hasse, sest tänased ameerika lehed teatavad:

„Miss Mabel Jefferton ja mr. Upton Gladburn laulatati täna Omaha kohal lennates miss Mabel Jeffertoni lennukis.“

Meeletu mees.

Romaan Saksa keelest.

2

„Enne kui ma teatan teile oma otsuse, härra Sydov, tahaksin jõuda veendumusele, kas ma teist eile ka täiesti aru sain,“ ütles ta ja suured silmad viibisid läbitungivalt Sydovi näol.

„Palun, palun!“ ütles Sydov väga vastutulelikult, pisut üllatatud preili tagasihoiust.

„Teie esitasite mulle ettepaneku, et ma oma hoole alla võtaksin teie lapse ravitsuse ja kasvatus, ühtlasi ka teie majapidamise juhtimise ja ainult seks otstarbeks teiega varsti abielluksin,“ jatkas noor preili inetlemisväärselt rahuga. „Sellejuures peavad meie isiklikud suhted täiesti olema kõrvaldatud. Kas mõtlesite nii?“

„Täitsa õige,“ kinnitas Sydov. „See on puhtasjalik leping, mis seome, ja ma näen rahulduses, et minust olete täiesti aru saanud ja ma siis vististi ka teilt pooldamist võin oodata.“

„Kui minu kaks tingimust täidate!“

„Kui nad kuidagi on täidetavad, meelstasti,“ vastas Sydov ettevaatlikult, nagu seistes mõne vastase ees. Ja sellisena vaatles preiligi teda, kui ts rõhutades ütles:

„Kas annate mulle oma sõna, et teie ei iialgi ja ei mingisuguses meeolus minu isikule mingisuguseid nõudmisi ei esita?“

„Minu ausõna!“ vastas Sydov viivitamata ja mõtlemata, preilile sellejuures avameelselt ja ausalt näkku vaadates. „Meie abielu saab olema vaid näilik, mis ainult väliselt olemas on.“

Preili tõmbas sügavasti hinge.

„Minu teine tingimus on, et ma võin Dieteri kasvatust iseseisvalt juhtida ja tema seltsis üksipäi elada maja mõnes toas, mis ma tohin ise oma maitse järele sisustada.“

Sydov naeratas.

„Olen nõus!“ vastas ta lahkesti. „Niikauget kui kulud selleks ei ole liig suured, sest ei või teatamata jätta, et priiskamine,

mis siin seni aetud, mõni aeg nüüd abnõu kokkuhoidu.“

„Ma laseksin siia tuua oma vanemate-majast päritud mööblid ja muidused ümberkorraldusekulud mõtlen ma tasuda seniste mööblite müügist.“

„Suurepärane!“ kiitis Sydov. „Kas tohin siis loota ja oletada, et meie leping jõusse astub!“

„Jah,“ vastas preili von Amelang viivitamata ja võttis ta käe vastu. See oli peen, õrn käsi, mis Sydovi tugevast käest pigistades kinni võttis. Sydovile ei meelestunud aga seda suudelda ja nähtavasti preili seda ei oodanudki.

„Ma lähen homme õhtul reisile, mis kestab umbes kaks ja pool nädalat. Olge nii lahke ja andke mulle hommikul oma paberid, et võiksin meie ühenduse tarvis kohe astuda vajalikud sammud. Kas lepite vaid

P. Burmann „Toompea vaade“. Õli.

ilmaliku registreerimisega või nõuate ka kiriklikku laulatust?"

„Jah, seda ma sooviksin küll. Kaine registreerimine on mulle tähtsusetu. Muidu sooviksin seda pühitse vähemagi peota.“

„Selles suhtes ühtuvad meie soovid täiesti!“

Viisakasjaheda kummardusega lahkus noor pruutpaar.

Järgmisel hommikul teatas Kordula prokuristile oma kihlusest; ta tegi seda ise ja väga tagasihoidlikult, sest kuigi ta ei olnud härra Schröderit kuidagi julgustanud, ei olnud talle ta ülemuse austus ometi jäänud tähelepanemata, ja ta ei tahtnud talle haiget teha. Schröder võttis üllatava teate vastu imestava pearaputuse ja kurbusega.

„Preili von Amelang, ma võin küll taibata, et härra Sydov teid oma poja ja majapidamise tarvis soovib, aga et teie selle ettepanekuga nõustute, sellest ei saa ma aru. Teil on ju ometi teisi võimalusi, mis teid teeksid õnnelikumaks.“

Noor preili suutis vaevalt naeratust tagasi hoida. Ta toas seisis kiri dr. Kruselt, kes peaaegu sedasama ütles, mis härra Schröder praegu väljendas. Ettevaatlik, südamest hästimõeldud hoiatus selle abielu eest ühes kinnitusega, et ta mitte pole maha jäetud, kui ta härra Sydovi kosjad tagasi lükkab. Preili tänas prokuristi südamliselt, ütles aga, et ta järelmõelduna selle sammu astub, ja palus teda enesele ka tulevikus sõbraks jääda. Sedasama vastas ta Krusele ja need pidid sellega siis ka leppima.

8.

Sydovi reis võttis rohkem aega kui enne arvatud, nii et ta alles pulmapäeva eelõhtul koju jõudis. Ta oli selle aja sees kaks postkaarti kirjutanud pruudile ja vastuseks saanud ühe lühikese teatega, et majas kõik korras on. Kuna ta oma tulekut oli telegrafiteel teatanud, siis ootas teda troska vaksalis. Kui ta troskasse istus ja troskavaiba üle põlvede tõmbas, märkas ta võõrastades, et senise lihtsa kalevivaiba asemel oli suur ja elegantne karusnahavaip. „Kust on siis see toredus tulnud, Karl?“ küsis ta kutsarilt.

„Preili von Amelang andis selle mulle hiljuti troska jaoks, härra Sydov.“

„Nii, nii!“

Järelmõtlikult sõitis ta koju. Kogu reisi ajal oli ta vaevalt sellele mõtelnud. Nüüd huvitasid teda elavalt kodused uuendused.

Majja astudes kohmetas ta. Koda oli seni

varustatud olnud vaid riidevarnadega. Nüüd seisis seal seinte ääres toredad korvmööblid; suur matt kattis põrandat ja kaks peeglit, mille ees seisis lilled, andsid kogu kojale väga koduse, mugava mulje.

Tüdruk mustas kleidis, valge põlle ja tanukesega ruttas talle vastu, võttis ta käest kohvri ja varju ning avas talle ta magadistoa ukse. Rahuldatud pilguga ta veendus, et seal kõik oli endine.

Osav tüdruk pani talle pesu valmis, avas veekraani ja lahkus siis vaikselt. Sydov pidi naerma, kui oma nägu peeglis nägi.

„Paljutöötav algus!“ pomises ta ja hakkas siis riietuma. Pool tundi hiljem läks ta söögituppa. Jahmudes seistas ta lävel. Ruum oli veel vaevalt tuntav. Pronksikarva riidega löödud seinte ääres seisis imeilusad, tumedaltläikivad mahagonimööblid. Suure söögilaua all lebas raske pärsiavaip ja kõrgetoelistel toolidel seisis gobeläänpadjad. Ainsa pildina rippus väga suure ja madala puhveti kohal Lionardo da Vinci püha õhtusöömaaja väärtuslik koopia. Uks kõrvaltuppa oli suuresti laiendatud ja pakkus avarat vaadet endisse saali, mis oli nüüd tehtud väga mugavaks elutoaks ilusa, moodsa roositapeediga ja hallroheliste lahedate polstermööblitega. Öitsevad lilled seisis igal pool akende ees, kust ilusad pitsieesriided alla rippusid. Elutoa tihedena ääres seisis suur, ilusastipoogitud raamatutega täidetud raamatukapp.

Sydov ei olnud üllatusest veel toibunud, kui tüdruk supi lauale tõi ja teda lauda palus. Lääkival laudinal seisis rasked, vanad hõbenõud, mille ääred varustatud laia kuldäärega, millele olid graveeritud tähed K. v. A. Tüdruk teenis teda osavasti ja Sydov sõi mõnuga.

Ta oli parajasti eelsöögid lõpetanud, kui kõrvaltoast kostsid sammud ja Kordula v. Amelang ilmus lävele.

Sydov tõusis kähku ja laks talle vastu. Preili andis talle kätt ja küsis lahkesti ta tervise järele. Jällegi torkas Sydovile silma Kordula kindel rahulikkus, mis valitses iga olukorda. Kuidas ta nüüd tüdrukule käsu andis kohvi elutoas serveerida, oli ta juba täiesti majaproua, kes teadlik oli oma ülesannetest.

„Millist nõiakeppi olete teie tarvitanud, et see kõik nii lühikese aja sees on võimalik olnud?“ küsis ta ümberringi osutades.

„Selleks polnud nõidust vaja,“ tõrjus preili Kordula naeratades. „Hea tahtega ja mõnel määral osavate käte abiga on

võimalik elukorterit väga ruttu sisustada. Tulistavana mõjus sel juhtumil veel rõõm, et tohtisin hirmsad karpmööblid eemaldada. — Muide sain nende eest veel väga vastuvõetava hinna. Lihunikmeister Braun oli otse vaimustatud, et tohtis need oma tütre pulmadeks osta. Siin on arved.“

Ta võttis laualaekast mõned paberid ja ulatas Sydovile.

„Loodan, et teie mind ei teinud vastutavaks nende mööblite eest?“ ütles Sydov.

„Oh ei! Tean ju teie töötoast, et teie maitse teistsugune on. Selle veeneta ei oleks ma ju julenudki nii laialdasi uuen-dusi ette võtta.“

„Mille eest ma teid tänan ja teie kunsti-maitsele kiitust ütlen. Need ilusad mööb-lid tulevad teie vanematemajast?“

„Jah,“ vastas Kordula ja laskis armastava pilgu libiseda üle mööblite. „Nad on minu isa surmast saadik rohkem kui kolm aastat aidas seisnud; nüüd olen õnnelik, et nad jälle on minu ümber.“

See väljendus rahuldab ja rahustas Sydovit väga. Kui ta suurt rõõmu tundis oma kodu väärtuslikust uuendusest, oli talle rikkalikku sisustust nähes ometi tulnud väga ebamugav mõte, et ta võiks põhjalikult eksida ja Kordula võiks selle rikkaliku kaasavara pärast temale ehk esitada suuremaid nõudeid. Siis arvas ta, et need ehk on vana aadliperekonna viimased hiilgeaja jäänused, mis pärast õige omaniku surma ta pärijaile on vaid koormaks. Nii oli siis tema oletus, et preili ta katusealust kõrgesti hindab, õige olnud, sest nüüd oli ta oma mööblite hoiumurest vabastatud.

Tüdruk oli vaheajal toonud ilusa hõbekohvikannu kõigi lisandustega ja need sohva ette lauale asendanud pärast kohvilauala korralikku katmist. Sydov istus sohva pehmes nurgas, ja kuna preili von Amelang kohvi valmistas, silmitses ta suure huviga toasisesead ükiskasju.

Oma pruuti oli ta põgeneva pilguga vaevalt riivanud. Ta teadis vaid, et Kordula kandis sama tumesinist kleiti, milles ta teda seni alati näinud. Pilkavalt mõtles ta: vististi ta ainus parim kleit. Noh, niipea kui ta omab majaproua õigused, muutub see; küll ta siis enesele majapidamiserahas-t muretseb ka riideid.

„Kust olete siis selle tüdrukupärli saanud?“ küsis ta, kui tüdruk väljus.

„Anna teenis minu isamajas aastaid ja tuli nüüd meelsalt siia. Tema on väga tubli ja viks tüdruk. Tema ja Maria abil on majapidamine lapsemäng.“

A. Jegorov. „Raekoda.“ Öli.

„Seda parem,“ ütles Sydov. „Mina polnud neile mõnusaile üllatusile kaugeltki ette valmistatud. Võib olla just sellepärast nad otse hämmastavad mind, ja ma võin teile ütelda, et ma täna esimest korda omas majas tunnen mugavusetunnet.“

Kordula noogutas lahkesti.

„Ilus ümbrus parandab loomulikult meeleolu.“

„On dr. Kruse neid uuendusi juba näinud?“ küsis Sydov, ja naeratas sõbrale mõteldes.

„Muidugi; tema on mitu korda siin käinud,“ vastas preili elavalt. „Olen vaheajal ta õega tutvunenud ja meie mõtted ühtuvad väga. Eeldades teie luba, sooviksin ma dr. Kruset ta õega ja härra Schröderit iga nädal kord siin teeveel näha.“

Sydov noogutaa.

„Väga kena mõte. Küll leiate loodetavasti veel teisigi sobivaid isikuid sellisteks koosviibimisteks. Meie toimime külastusi linnas, niipea kui see teile sobib. Wehrstadtes leidub küllalt lõbusaid inimesi, kellest ma häda sunnil viimase paari aasta jooksul pidin loobuma, nüüd aga nendega ometi võin ühendusse astuda.“

Ta oli kohvi joonud ja tõusis.

„Teil on vististi veel ettevalmistusi homseks ja mina olen reisist väsinud.“

Jahedasõbraliku peanoogutusega „nägemiseni!“ lahkusid nad. Kuna preili Kordula läks oma tuppa, mõtles ta, et Sydov sõnagagi polnud küsinud oma lapse järele. Ta astus väikese Dieteri voodi ette ja vaa-

tas magusasti magajale. „Nii on hea,“ so-
stas ta ja suudles ettevaatlikult lapse kätt.

9.

Järgmise päeva ennelõual oli Sydov halvas tujus. Mälestus esimesest pulmapäevast ja õnnetusest, mis sellele päevale järgnenud, otse piinas teda. Kuigi ta endale ütles, et seisukord praegu sootu teine oli kui siis, valdas teda ometi riietudes sügav kibedusetunne selle üle, et ta sunnitud oli veel kord oma vabadust ohverdama. Kib-ruskulmel võttis ta, kui tõld ette sõitis, tsilindri ja kindad ning valmistus pruudi ja-rele minema.

Mööda minnes heitis ta veel kord pilgu peeglisse, mis ta kõrge kuju toredasti so-biva fraki elegantsis tagasi heitis, ja koh-kus ning nakkas tasakesi kiruma: Tarviliku mirdioksa puudumine ta nõõpaugus oli talle meelestunud, et ta oli unustanud muretse-mata — lillekimbu.

Kärsitult löi ta jalga vastu põrandat. See oli ometi liig — isegi sellisel olukor-ral oli preilil ometi õigus saada mõnda lilli, millela vaesemgi neiu ei astu altari ette. Kuna ta pahaselt huuli näris, ütles ta ene-sele, et ta pruut sellepärast veel viimasel hetkel võiks keelduda temaga altari ette astumast. Kuid siis ajas ta pea kuklasse. Ah, mis! Temal oli nõu Kordulat mitte üheski suhtes hellitada — olgu see siis asja algus. Siis teadis ta tulevane selgesti, milline olukord valitses, ja pidi sellega lep-pima. Viivitamata läks ta elatuppa.

Preili von Amelang ootas teda juba. Ta nägi raskest valgest siidist kleidis, oma pärja ja looriga imeilus välja, kuid peig-mees ei avaldanud seda ei sõna ega pil-guga. Ta teretas teda korrektse aupakku-misega ja pakkus talle käevangu. Aga Kor-dula taganes kerge liigutusega.

„Silmapik, palun!“ ütles ta naeratades, mis Sydovile silma paistis. Preili astus laua juurde, millel seisis suur, lumises külluses õitsev akaatsipuu ja murdis sealt mõned kaunimad oksad.

„Minu toalettlaua on valget siidipaela, Anna!“ ütles ta tüdrukule, kes kohe uk-sest väljus ja minuti pärast paelaga tagasi tuli.

Sydov vaatas süngeil kulmel, kuidas preili saledad sõrmed lilleoksad paeltega ühen-dasid imeilusaks kimbukeseks. Ta oleks en-nem keele suust hammustanud kui end va-bandanud. Lillekimp käes sammus Kordula tema kõrval tõlla juurde.

Vaikides sõitsid nad. Raekojas regist-reerimistoas ootasid neid dr. Kruse ja Schrö-der, kes olid väga ohvrimeelselt nende tun-nistajad. Sydov nägi pilkavalt naeratades, kuidas mõlemad ilusat preilit varjamata imetlusega silmitsesid. Aga pruut ei ära-tanud temas sellepärast rohkem huvi.

Registreerimine läks ruttu. Raekojast sõitsid tunnistajad Sydovi tõllas ühes pruut-paariga kirikusse laulatusele,

Ehki ei olnud väljasaadetud ei kihluse-ega pulmakutseid, oli kirik ometi tulvil uudishimulikke. Ametnikkude proudad ja tööliste naised olid päeva muidugi teada saanud ja ühes nendega oli linnast kokku voolanud hulk vaatehimulisi. Sydovit kui suuremat töösturit tunti laialt — tema esi-mene abielu oli seisnud kõigi suus ja nüüd oldi väga uudishimulikud ta teisele prouale, kellest väga vähe teati. Imestusesosin jooksis läbi rahvahulga, kui pruutpaar ore-limängu kõlal astus kirikusse.

Sydov pidi end vägisi rahule sundima. Mälestus päevast, mil ta samast ruumist samade vaatajate silme all oli läbi sam-munud, ainult teiseiga käevangus — otse raputas ta närve. Ometi tundis ta ka sel-gesti tähtsat vahet selles. Tema esimene naine oli väiksem ja väetina ta käevangus rippunud, teda sundides aeglasele kõnna-kule. Ta tahtis, et teda imestataks ja et see imestamine pikeneks. Selle juures oli orel mänginud harilikku „Et võta siis mu käed“ ja kogudus oli käratsedes seda kaasa laulnud. Kiriku heledas valguses oli ta enese arust paistnud näitlejanana.

Täna põlesid altaril vaid kaks kütinalt ja orel mängis Bachi kantaati. Sale, valge neiu, tema pruut, aga sammus vabalt ja uhkelt ta kõrval, nii et ta loor puudutas ta õlga. Ta ei tunnudki Kordula kätt, nii kergelt lebas see ta käevarrel.

Oli ka sama õpetaja, kes teda esimene kord laulatanud. Aga kuna see tookord oli kõnelenud pikalt teemist „Armastus ei lõpe iial,“ kõneles ta täna piiblisõna alusel, mis Sydovile oli täiesti tundmata, kuid teda ometi ta närvilikkuses pani kuulama: „Ära lase eneselt oma krooni võtta!“

Kõne oli väga lühike.

Aga kui pruutpaar tõusis, et astuda al-tari ette ja kindad sõrmuste vahetamiseks käest ära tõmbas, voogas mehest äkki läbi jääne ehm — ta oli unustanud pruudile kinkimata sõrmuse.

Nende pilgud kohtasid — Kordula luges meeletu ehm ta silmist ja jälle libises mõistatuslik, pool pilkav, pool ärras naera-

tus ta ilusa suu ümber. Tummalt osutas ta kitsale kuldsõrmusele oma pahemas käes, enne kui ta selle sõrmest võttis ja õpetaja aegedale pani. Sydov pigistas hambad kokku häbis ja vihas, kuna ta Kordula kõrval altari ees põlvitas: tõesti, tema ülalpidu oli lihtsalt hirmus!

„Nii ma siis küsin sinult, Arnd Verner Sydov: kas sa tahad selle Kordula Rose Beate, paruness von Amelangi oma abikaasaks võtta, teda kaitsta ja pühaks pidada kõigis elu hädades ja kannatustes, kuni surm teid lahutab?“ kõlas õpetaja hääl temale kõrvu.

Ehkki ta pruudi tiitel, mis talle oli olnud teadmata, teda nagu ehmatas, vastas ta ometi trotslikult kõlava häälega oma „jah“; tasemini, kuid mitte vähem kindlasti kõlas Kordula vastus läbi kiriku.

Laulatus lõppes; õpetaja ning laulatuse tunnistajad soovisid noorpaarile õnne ja siis saatis Sydov oma noore proua tõlla juurde. Dr. Kruse ja Schröder järgnesid teises troskas; nad olid villasse kutsutud einele.

Pika vaikimise järele algas Sydov:

„Ma ei või ennast jätta vabandamata, sest et ma teile hädavajaliku sõrmuse unustasin ostmata. Ostan ta homme, kahtlemata olete minu elukommetest saanud kummalise pildi, sest minu tänane käitumine oli võimatu!“

Noor proua raputas pead.

„Ei! Mõistan täiesti, et see päev teile peab olema väga vastik ja et te temaga siis varem võimalikult vähe pidite tegemist tegema. Ema laulatussõrmus sobib mulle ja aitab seks otstarbeks küllalt,“ vastas Kordula nii rahulikult, et see teda peagu vihastas. Natukese aja pärast ütles ta:

„Arvan õigeks, et me üksteisele nüüd „sina“ ütleme — inimeste pärast!“

„Muidugi!“ vastas noor proua lahkesti. „Ja kuna minu nimi on liig pikk igapäevaseks tarvitamiseks, siis ole nii lahke ja kutsu mind Kora, nõnda kutsusid mind mu vanemad.“

„Endastmõista — meelsasti! Kora on väga ilus nimi. Muide olin ma üllatatud, kuuldes alles täna sinu seisust. Miks oled sa mulle seni vaikinud, et kuulud tituleeritud aadelisse?“

„Minu perekonnapaberid olid ju sinu käes!“ vastas Kora hämmastudes. Sydov pidi vaikima, sest ta ei olnud tõesti neid pabereid vaadanud, mis ta ametikohtadele enne laulatust oli esitanud.

Nad peatusid villa ees ja Sydov aitas noore proua tõllast välja ning saatis ta pi-

Hispaania tants.

Pildistanud Fr. Henne, Cansatt'is Voigtländer-Heliariga.

dulikult ehitud kotta, kus neid teenijad lilledega pidulikult vastu võtsid. Nende taga seisid büroopersonaali esindajad, kes samuti õnne soovisid. Sydov võttis selle tähelepanu rahuldusega vastu ja oli rõõmus, et noor proua neis oli äratanud lugupidamist. Tema ise oli väga armastatud, sest et ta oli vali, aga iialgi mitte ülekohtune.

„Eeldades sinu heakskiitu, olen ma vabrikukõrtsis korraldanud väikese söömaaja,“ ütles Kora tasakesi oma mehele.

„Ma tänan sind, Kora!“

Ta pööras ametnikkude poole, kellele tüdruk tõi veini ja kooke, ja teatas neile, et kõik ametnikud ja töölised õhtul kõrtsis võivad tema külalised olla. Meeste rõõmsa tänu saatel läks vabrikuomanik Kora seltsis elutappa.

„Sina oled tõesti kõigele mõtelnud!“ ütles ta. „Mul on piinlik, et sa kõik ettevalmistused selleks päevaks pidid võtma oma õlgadele.“

„Sa olid ju reisil! Pealegi on,“ Kora naeratas jälle iseäralikult, „pulmade ettevalmistused muidu alati pruudi vanemate ko-

huseks. Kuna mina olen maailmas täitsa ükski, siis oli loomulikult ka minu kohus kõige eest hoolitseda.“

Ilmusid tunnistajad — Kruse murelikult vaadates peigmehe süngele näole. Tasakesi ütles ta Sydovile :

„Võta end ometi Jumala eest paremini kokku, Arnd !“ Nägid juba kirikus kole välja ja nüüd usun ma, nagu tahaksid kogu maailma oma pulmapäevaks ära mürgitada !“

„Selline meeolu mul ongi,“ pomises Sydov. Ja nähes, et Kora oli toast lahkunud, lisas ta valjusti :

„Minu armas Schröder, teil pole aimugi, kui õnnelik teie oma kadestamisväärse poissmeheelus olete ! Laske end hoiatada : ennem minge võllasse kui laulatusele !“

„Sul on Jumala eest õigus kiruda !“ ütles Kruse kibedasti. „Pidu oli võimalikult meeolukohane ja sinu proua näeb välja kui pilt.“

„Nii ! On ta tõesti selline ? Tänan sind selle teate eest. Mina ei ole teda veel silmitsenud. Muide loodan, et varsti süüa saame. Hea eine, mida majaproua hoolikusele vaadates võib oodata, olgu mulle lohutuseks kõige muu eest !“

Kohe selle järele ilmus tüdruk teatega, et laud kaetud.

„Kus on armuline proua ?“ küsis Sydov meelestades, et nüüd tema kohus oli oma naist laua juurde saata.

„Proua Sydov viibis lastetoas ja ootab härraseid nüüd söögitoas,“ seletas tüdruk.

Tõesti seisis Kora juba oma kohal. Niiske sädelus seisis ta kuldpruunides silmades, aga ta täitis oma majaprouakohuseid söömise ajal armastusväärse hurmavusega. See oli üsna tõsine söögiaeg, ehkki toidud ja joogid olid head ja Kruse ning Schröder oma õnnetut armastust ilusa proua vastu püüdsid elava vestluse taha peita. Arst laskis noorpaari kõlavalt elada ja prokurist leidis sooje sõnu härra Sydovi noorele prouale.

Kora surus nende kätt ja tänas neid.

„Ma loodan, et õige tihti tarvitate võimalust siinsest õnnest ja heaolust ülevaadet saada,“ ütles ta lahkesti ja Arnd ühines tema sooviga elavalt.

Pärast magusat rooga lahkus noor proua. Kui tund hiljem ka mõlemad külalised majast olid lahkunud, võis Sydov endale kergemini hingama hakates ütelda, et nüüd selle paha päeva raskeim osa tal selja taga oli. Ta läks oma tuppa ja magas paar tundi. Ölitu eel tuli tüdruk ja teatas :

„Proua Sydov laseb küsida, kas ei oleks vajalik, et härrased end kõrtsis näitaksid !“

„Muidugi ! Viie minuti pärast tulen ma proua Sydovile järele.“

Ta riietus jälle frakki ja läks elutuppa proua juurde.

Noor proua kandis kasukat praukleidil, sest et väljas ilm külm oli. Anna tuli kaasa, et ta shleppi üle vabrikuone kanda.

Kõrtsi suures saalis valitses keev elu. Inimesed olid üleannetatult lustilikud, olid laudad ja pingid kõrvale koristanud ja tantsisid kolme muusekandi pillide saatel. Tõusis suur juubel, kui noorpaar ilmus. Taants katkestati ja keegi vanem värkmeister laskis noorpaari elada, mis leidis müriseva vastukaja.

Sydov vastas mõne sõbraliku sõnaga. Tagaseinas pistsid mõned noored pead kokku. Kohe selle järele astus keegi eestöoline, kena, sale poiss, kel kräsujuuksed, noore proua ette.

„Kuna villas pulmi pühitsetakse vaikselt, siis julgen teile esitada palve, et noor armuline proua meid siin austaks tantsuga,“ ütles ta üsna osavalt kummardades.

Hele naer lendas Kora ilusast näost üle.

„Palju tänu lahke esinduse eest ; kui härra Sydov lubab, tahaksin teiega meelsasti tantsida.“

Tööline vaatas küsivalt Sydovile, kes pilkavalt noogutas.

„Teil on julgust, Reinhardt ! Laske käia !“

Muusika algas, noormees pani ettevaatlikult, et loor viga ei saaks, kae proua Kora piha ümber ja kõigi juuresolijate suureks rõõmuks tantsis paar oma autiiru ära.

Sydov vaatles seda väga kütkestatult. Koral oli iseäralik kehahoid tantsides, kerge ja hurmav, aga selle juures uhkesti sirge, nagu ta sellist tantsu veel ühestki daamist polnud näinud. Selge vahe jäi tema ja ta tantsitaja vahel, kuid ta ilme oli otse kuninglik. Küll võis mõnus olla temaga tantsida — kitsas jalg valges siidkiilgas puudutas vaevalt põrandat.

Nüüd peatus ta, kuid ei lahkunud veel oma tantsitajast, vaid rääkis temaga tasa. Mees näis ta küsimusele särasilmil vastavat, pöördus siis ja hüüdis rahva sekka ühe nime nime :

„Trudi !“

Kena blond värkmeisteri tütrekene tungis punastades läbi ridade ja astus oma peigmehe kõrvale.

Kora laskis ta endale esitada ja küsis nende pulmapäeva tähtaja järele.

„Kolmandal pühapäeval tahame abielluda, armuline proua,“ vastas noor neiu kohmetult.

Nüüd võttis Kora oma pruudipärja ja väga väärtusliku pitsloori oma peast ja andis need mõlemad õnnelikule neiu.

„Toogu nad teile õnne, armas laps!“ ütles ta südamlikult.

Tantsitajale pead noogutades, võttis ta shlepi kätte ja läks Sydovi kõrvale tagasi, kes ta oma käevangu võttis ja tema seltsis rahva vaimustatud hüüete saatel saalist lahkus.

„See oli väga ilus,“ ütles Sydov üle õue minnes.

„Odav tänu nalja eest, mis see noormees mulle mind tantsule paludes tegi,“ vastas Kora lihtsalt. „Asjad on mulle väärtusetud, aga see väike neiu tunneb neist suurt rõõmu!“

Midagi selles vastuses langes Sydovi närvidele — ta loobus midagi ütlemast. Kojas jäi Kora seisma ja pakkus talle kätt:

„Head ööd, Arnd!“

„Head ööd, Kora!“

Hetke tundis ta kiusatust Kora kätt suudelda, kuid loobus sellest.

„Ainult mitte hellitada!“ mõtles ta, ja nii sai sellest vaid jahe käepigistus.

10.

Järgneval ajal arenes elu villas endisel viisil. Sydov einetas hommikuti üksipäi, niipea kui ta ratsutamisel oli tagasi tulnud, läks siis oma töötuppa ja tuli alles lõunaajal ühes palgalistega lõunale.

Söömaajad aga läksid endistest märgatavalt lahku. Laud oli ilusasti kaetud, Anna serveeris laitmatult ja noor majaproua, kes Sydovi vastas teisel pool laua otsas istus, oskas alati mõnusa vestluse hoos hoida.

Pärast söömist läks majahärra jälle tööle ja ilmus alles õhtusöögiks jälle söögituppa. Ainus uuendus oli, et Anna talle kell viis tee ühes kuivikutega ta tuppa viis, mõnusus, mis ta tänamatult vastu võttis. Nõnda oli õhtusöök ainus pooltundi päevas, mil ta oma noore prouaga oli üksi.

Ka siin leidis noor proua alati erapooletu kõneaine, kuna ta teda tähelepanelikult teenis. Sydov nentis iga päev kasvava rahuldusega, et tema eksperiment täiesti oli õnnestunud; veel kunagi ei olnud ta tundnud sellist mugavust ja iial ei tulitand teda vähemagi nõudega.

Kord lõunaajal nimetas Kora, et dr. Kruse

ühes õega tuleb teele, ja palus ka Schröderit ilmuda. Sydov oli seda kuulnud ja talle tuli see meelde, kui Anna talle teed tõi, mispärast ta otsustas kord oma proua teeõhtust osa võtta.

Väike ring oli elutuppa põleva kamina ette koondunud ja vestles elavalt. Henny Kruse, õrn, pisut lonkav neiu venna tarkade silmadega, kes Sydoviga juba lapseeest saidik hea tuttav, sirutas talle käevastu naerdes vastu.

„Ometi kord!“ nentis ta lustilikult. „Kartsin juba, et ma teid enam kunagi ei saa näha.“

Sydov tõmbas tooli tema kõrvale, niipea kui ta oli Kruset ja Schröderit teretanud, ja oli varsti lõbusas vestluses. Oma naist märkas ta alles, kui see talle täidetud teeklaasi ulatas.

„Täna väga,“ ütles ta kangesti, sellejuures temale vaatamata ja oma juttu katkestamata.

Henny Kruse silmitses teda uskinatult — aga see ükskõiksus oli ehtis ja kohmetamata — see ilus, hurmav naine oli talle tõesti — õhk. Nii tema kui ta vend silmitsesid ka Korat uurivalt, et teada saada, kuidas ta oma mehe hooltust talub, aga paistis, nagu ei oleks noor proua seda märganudki. Mingisuguse lõbusa küsimusega võttis ta jälle Kruse ja Schröderi vahele istet. Ta suu ümber seisis naeratus — muidu nägi ta toredas kodukleidis väga hurmav välja.

Räägiti jõuludest, mis seisid ukse ees.

„Mul on Viini asja ja ma reisin sinna päev enne jõulu,“ tähendas Sydov.

„Just jõuluks?“ küsis Henny kahetsedes.

„Vaene mees! Kindlasti on see väga kurb, kui inimene peab jõulupühi pühitsema väljaspool oma kodu.“

„Nii hull see ei ole,“ kinnitas Sydov naeratades. „Te teate, mina olen sentimentaalseedi nii ära võõrutanud, et mul jõuluuule jaoks pole üle jäänud vähimatki arusaamist.“

Ja ta läkski, peaaegu jumalaga jätmata, reisile, kui ta prouale oli andnud suurema summa jõulukinkide tarvis teenijalle. Jõuluõhtu veetis ta Viinis suures lõbustusekohas, ümbritsetud suurest tantsjannade hulgast, kas lahtise käega võõra ümber koonduisid. Ja püüdis rõõmsatest rõõmsaim olla.

Kui ta jaanuaris koju tuli, magas ta päeva ja öö kui surnu, siis alles algas ta jälle oma päevatööd. Oma noort prouat teretas ta alles järgmise päeva lõunal lõunalaual.

(Järgneb.)

Tõtt ja nalja.

Sissekukkumine.

Paul Pomm ehib ennast meelsalt võõraste sulgedega. Kord tunnistab ta ennast Hugo Raudsepaks, kord Anderkopiks, kord Juku Pimmiks. Hiljuti sõitis ta raudteel. Tema vastas istus noor hurmav preili ja luges Mälgu uuemat romaani. Pomm seab varsti temaga jutule.

„Kas teile see romaan meeldib?“

„Ma loen kõiki Mälgu raamatuid. On kenad.“

„See rõõmustab mind,“ vastas Pomm, „suuresi, kas tohin ennast esitleda? Olen selle romaani autor.“

Preili löstis üllatunud ja hämmastudes silmad.

„Teie?“

„Minä.“

„Teie olete Mälk?“

„Olen.“

Preili naeratas väga armsalt ja ütles..

„Siis peate olema nii lahke ja mulle mu raamatuse kirjutama mingisuguse pühenduse. Sellest saab väga kallist ja naljakas autogramm! Sest selles raamatust ongi juba olemas üks autogramm.“

Ta ulatas romaani Pommile ja Pomm luges romaani esilehelt; „Oma armsale õele — Mälk.“

Kuritarvitus.

„Ütle mulle, mis tähendab õieti: Alkoholi kuritarvitus?“

„Seda sa ei tea? Kuritarvitus on see, kui alkoholi tarvitatakse priimuse süütamiseks.“

Mis ma olen?

Ma olen vägevaim kõigist maailma sõjavägedest. Ma olen rohkem inimesi tapnud kui kõik sõjad maailmas.

Ma varastan maailmas iga aasta sajad miljonid rahva raha.

Ma ei anna kellelegi armu ja leian omale ohvreid nii rikkaste kui vaeste, nii noorte kui vanade, nii tugevate kui nõrkade hulgast. Ilmun nii, et heidan oma varju igale tööpõllule.

Ma laman nägematutel kohtadel ja toimetan oma töö peaosas vaikelt.

Sa oled minu eest hoiatatud, aga sa ei hooli sellest.

Ma viibin igalpool — majas, tänaval, vabrikus, raudteede sõlmekohtadel ja maal. Ma toon kaasa haigusi, alandamisi ja surma, ja ometi püüavad minu eest hoiduda ainult vähesed.

Ma ei anna midagi ja võtan kõik. Olen ju sinu pahim vaenlane.

Ei ma ole jook, ei viha ega omakasu.

Mis ma olen?

Vastus: „Olen hooletus.“

A-dur.

„Sa oled vanemaks jäänud, armas sõber!“ teretab ooperilaulja kapellmeisriit keda ta palju aastaid pole enam näinud, „Mis sa teed? Kuidas käsi käib?“

„A-dur . . .“

„A-dur . . .? kuidas nii?“

„Kolm risi: naine ja kaks tütar!“

Häda.

„Heledat, tumedat või bokki?“ küsib kelner.

Moll tellib bokiõlut, Proovib, joob: on hea. Moll proovib edasi; on väga hea. Ja lõpuks leiab Moll: nii hea ei ole see veel kunagi olnud kui tänavu.

Kodu minnes põrkab ta vastu puud. „Vabandage,“ ütleb, kergitab kübarat, läheb edasi. Põrkab vastu teisi puud. „Hopla,“ ütleb ia, „ärge pange pahaks, tahtsin ainult. —“ Ja prantsi, põrkab ta vastu kolmandat puud. Vaatab kahju üle, silitab puukoort, puutüve. „Pagana kere,“ ütleb ta neljanda kokkupõrke järele, „nagu ma ei teaks, et oled puu!“

Võtab kepi ja lööb.

Aga seekord oli see — kordntk,

Rahvalaul.

Kord oli ilus ilm;
taevas kiikus ja vesi liikus,
sõitsin Roo'si paadiga,
linalaka täkuga —
sii siiradi, paapaabadi,
kak trummadi, fibuilladi,
anevaskadi, vanasuskadi,
matskingadi tuutuu!

Reklaam.

Berlioz kuulab kord tänaval leierkastimeest, kes üht tema laulu mängis.

Komponist astub mehe juurde ja ütleb;

„Kuulge, tempo peab olema kiirem!“

Ta võtab vända oma käite ja jätkab:

„Teate, mina tunnen seda muusikat paremini olen Berlioz.“

Järgmisel päeval kinnitab leierkastimees oma rinnaile pildi, millel on lugeda:

„Berlioz'i õpilane!“

Uudishimu.

Arst: „Ma kirjutati rohu, et teie mees unes enam ei räägiks.“

Proua: „Armas härra doktor, kas teil ei ole temale midagi anda. et ta selgemini räägiks?“

Palju nõutud.

„Ütle, isa, mis on raskuse seadus?“

„Ei tea. Kes jõuab nüüd meeles pidada kõik need seadused, mis riigikogu valmistab!“

Kokkuhoid.

Noor proua läheb ärisse ja küsib termomeetriit, „Kas soovite Reaumuri, armuline proua, või Celsiust?“ küsib müüja.

„Mis vahe neil on?“

„Celsiuse juures keeb vesi saja, Reaumuri juures 80 kraadiga.“

„Noh, siis võtan juba Reaumuri; see aitab enam kokku hoida!“

A.-S. ODOR

Tallinn, Kivimurru t. 2,
tel. 310-98.

Soovitame pühiks:

Lõhnadži ja kölnivett: **Armanta, Chypre, Köningsflieder, j. n. e. Bouquet, Divinia, ja Jaapani** puudreid.

Iluduskreeme nagu: **Odorcream, Kasakreem ja Goldcream. Odor hampapastat, Küünite lakki, Email huulte- ja kulmupulke** j. n. e.

Pipart ja kaneeli toosides, sheleepulbrit, äädikat, küpsispulbreid **Prima ja Nova**, vanilliini jne.

G. HEINMANN'i

kondiitriäri ja kohvik

S. Karja tän. 4, kõnetr. 445-47

ja kohvik

Pikk tän. 11, kõnetr. 432-46

Soovitab pühiks

suures valikus oma tööstuses valmistatud
shokoladist ja marisipanist

mune, jäneseid, vigureid jne.

Tellimise peale

pasha, babade, kulitschide
ja teiste pühade saaduste valmistamine.

FOTO-ATELJEE

Parikas
TALLINNA

Kuninga tän. 1

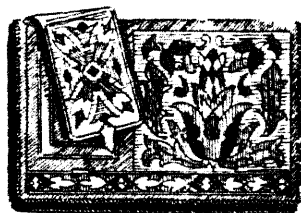
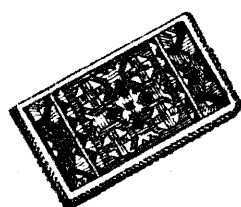
Moodsad kunstilised
portreed, grupid, suurendused.

Tehnised ja reklaam-võtted.

Fotoamatööride võtete asjatund-
lik väljatöötamine.

Möödukad hinnad.

J. Tallikas

V. Viru, 5, Uue t. algul

Tel. 447-94.

sadulsepatööstus ja kauplus

Soovitab suures valikus: **naisterahva käekotte, portfelle, sumadane, rahataskuid**
ja muid nahast töid. Kulunud nahkasjade uuesti värvimine ja paranduste vastuvõtmine.

Võetakse tellimisi vastu kõige üldnimetatud tööde peale.

FISKI HOONE
NEW-YORGIS

FISK

Peasindaja:

O.-ü. TILGA & Co.

Tallinn, Vene tän. nr. 13.

Telefon 437-18.

•PRESSA•
Tallinn